

Warsztaty Kultury w Lublinie w 2025 roku

spis treści

WSTĘP	3
ZAPEWNIENIE DOSTĘPNOŚCI OSOBOM ZE SZCZEGÓLNYMI POTRZEBAMI	3
PRACOWNIA EDUKACJI I ANIMACJI KULTURY	7
Noc Kultury 2025 – MiastoRelacje festiwal	7
Akademia Seniora Pomidora	11
Biopolis	11
Kropka, kreska.	11
Małe AeSPe	13
Mała Majsternia	14
Miastoczułość	14
Sztuka wrażliwości	15
Vulgaris specioza	15
PRACOWNIA KULTURY AKTUALNEJ	17
Wschód Kultury – Inne Brzmienia 2025 Festiwal	17
Strefa Innych Brzmień	22
Keychange	22
Magiczna Latarnia	22
Miasto movie	23
Patterns of Europe / Wzory Europy	23
Projektowanie uniwersalne kultury – dostępność w instytucjach kultury	25
Spotkania z kulturą	25
Warsztat Fotograficzny	26
Wolontariusz Kultury	27
PRACOWNIA DS. KULTURY I SZTUKI LUDYCZNEJ	32
Carnaval Sztukmistrzów 2025 Festiwal	32
Incydent Polski	33
Cyrkowa Noc Filmowa	34
Networking	34
PRACOWNIA DS. KULTURY TRADYCYJNEJ	35
Re:tradycja – Jarmark Jagielloński 2025 Festiwal	35
Wokół słomy i kwiatów – tradycje ludowe na Lubelszczyźnie	38
Wianówka	40
Projekt „#ZnajdźRzemieślnika”	40
Letnia Szkoła Tradycji	40
Elementarz Tradycji	40
Inne wydarzenia	40
PRACOWNIA WYDAWNICZA	41
Seria wydawnicza Wschodni Express	41
Literary Eastern Express	41
Seria wydawnicza Zakotwiczone	43
Magazyn Kultura Enter	43
Echo Liter	44
WYDARZENIA MIĘDZYDZIAŁOWE	45
Sprawunki	45
Jarmark Świąteczny	45
NAGRODY	47
AUTORZY SPRAWOZDANIA	49

WSTĘP

Rok 2025 potwierdził skalę i siłę oddziaływania naszej instytucji. W organizowanych przez nas wydarzeniach wzięło udział ponad pół miliona osób, a cztery największe festiwale (**Noc Kultury**, **Wschód Kultury – Inne Brzmienia**, **Carnaval Sztukmistrzów** oraz **Re:tradycja – Jarmark Jagielloński**) po raz kolejny stały się przestrzenią realnego spotkania – społeczności lokalnej, środowisk twórczych oraz odwiedzających z Polski i zagranicy.

W 2025 roku zorganizowaliśmy łącznie ponad 1060 wydarzeń – warsztatów, spotkań literackich, wystaw, koncertów, seansów kinowych i dyskusji. Świętowaliśmy 10-lecie Warsztatu Fotograficznego w Zaułku Hartwigów, kontynuowaliśmy działalność badawczą, absolutnym sukcesem frekwencyjnym były organizowane przez nas **wystawa Andrzeja Kota** kuratorowana przez Jarosława Koziałę oraz **wystawa pt. „Ciemno wszędzie, głucho wszędzie”** autorstwa Eweliny Kruszeckiej. Po raz pierwszy byliśmy odpowiedzialni za organizację **Jarmarku Świątecznego**. Nowością w naszym programie było również **Małe AeSPe** – całoroczny projekt przygotowujący dzieci do profesjonalnego rozwoju w świecie sztuk wizualnych.

Ten rok był wyjątkowo intensywny wydawniczo i literacko. Wydaliśmy 10 nowych książek, powiększając katalog do ponad 70 tytułów. Tłumacz Bohdan Zadura - za przekład tomiku poezji „Autoportret w postaci pestki awokado” Juliji Cimaforowej - został finalistą Nagrody Ossolineum za najlepszy przekład poetycki. Dzięki wsparciu Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego zrealizowaliśmy projekt **Echo Liter** – inicjatywę łączącą literaturę, dźwięk i obraz. Dzięki grantowi programu Kreatywna Europa uczestniczyliśmy w Frankfurter Buchmesse, oraz w Międzynarodowych Targach Książki w Krakowie.

Wzmacnialiśmy także wymiar międzynarodowy naszych działań jako część **UK/Poland Season**, realizowanego przez British Council oraz Instytut Adama Mickiewicza. Kluczowym elementem tej współpracy był polsko-brytyjski program podczas festiwalu **Wschód Kultury – Inne Brzmienia**. Zaangażowaliśmy się także w międzynarodową inicjatywę **La Nuit du Cirque**, w ramach której

zorganizowaliśmy **Filmową Noc Cyrkową**. Zarówno te projekty, jak i inne realizowane od dawna międzynarodowe inicjatywy, stały się dla nas po raz kolejny platformą budowania trwałych relacji partnerskich oraz zaznaczenia naszej obecności w europejskim obiegu kultury.

Istotnym filarem naszego programu, jak co roku, jest partycypacja i rozwój kompetencji. Łącznie 428 wolontariuszy i wolontariuszek wsparło organizację naszych wydarzeń, współtworząc ich skalę i wysoką jakość. Zainicjowaliśmy pilotażowy program **Wolontariatu Dostępności**, dzięki czemu systemowo rozwijamy dostępność naszych wydarzeń. Program Reels Ready dał 25 młodym osobom możliwość zdobycia praktycznego doświadczenia przy profesjonalnej produkcji treści do social mediów, a **Vulgaris Specioza** pozwolił rozwinąć nowe talenty na lubelskiej scenie rapowej.

ZAPEWNIENIE DOSTĘPNOŚCI OSOBOM ZE SZCZEGÓLNYMI POTRZEBAMI

W 2025 roku na bieżąco wychodziliśmy również naprzeciw potrzebom osób z niepełnosprawnościami. Prawie na wszystkich naszych wydarzeniach zapewnialiśmy pokój wyciszeń (zamiennie z mobilną strefą ciszy) oraz słuchawki wyciszające, aby zagwarantować jak najlepsze warunki odbioru naszych wydarzeń publiczności o specjalnych potrzebach.

Znaczną część wydarzeń streamingowanych na YouTube oraz Facebooku Warsztatów Kultury wzbogaciliśmy o napisy (20 godzin nagrań). Fotorelacje z festiwali i wydarzeń odbywających się w 2025 roku mają opisy alternatywne, które umożliwiają odczytywanie ich przez tablet czy smartfon. Strony internetowe instytucji dostosowane są do potrzeb osób niewidomych i niedowidzących, z uwzględnieniem właściwego kontrastu dla dobrej widoczności treści. Znajduje się na nich także odrębny system znaków ikonograficznych, które ułatwiają osobom z niepełnosprawnościami wybór dostępnych dla nich wydarzeń. Wdrożyliśmy również odrębny

formularz, za pośrednictwem którego każdy może zgłaszać swoje indywidualne potrzeby w zakresie udziału w naszych projektach.

Regularnie korzystaliśmy ze wsparcia tłumaczy i tłumaczek polskiego języka migowego (PJM) podczas spotkań, wernisaży i pokazów. W 2025 roku zapewniliśmy także obecność tłumaczy i tłumaczek PJM na festiwalu **Noc Kultury** po raz pierwszy, a także, po raz kolejny, podczas festiwalu **Wschód Kultury – Inne Brzmienia i Re:tradycja – Jarmark Jagielloński**.

W Warsztatach Kultury realizujemy również projekt Sztuka Wrażliwości – skierowany specjalnie do osób w spektrum oraz ich bliskich, który jest w pełni dostępny dla osób neuroatypowych. Celem projektu jest również upowszechnianie w społeczeństwie świadomości na temat neuroróżnorodności, dlatego nie brakuje w nim działań otwartych, o charakterze integracyjnym.

W 2025 roku zorganizowaliśmy także pilotażowy projekt wolontariacki pn. **Wolontariat Dostępności**. Osoby biorące udział w programie wzięły udział w szkoleniach prowadzonych przez ekspertów i ekspertki oraz osoby samorzecznice. Wolontariusze i wolontariuszki mieli okazję poznać podstawy dostępności w kulturze, zajmowali się też tematami związanymi z likwidowaniem barier w dostępie do wydarzeń. Pierwszy raz przygotowaliśmy także wystawę, która zawierała adaptacje dostępnościowe dla osób niewidomych i niesłyszących. Ekspozycja poetycka „**Złote rewersy**” powstała w ścisłej współpracy z lokalną społecznością osób Głuchych.

Łącznie 30 spotkań, spektakli, warsztatów i dyskusji odbywających się na żywo było dostępnych dla osób z niepełnosprawnościami.

PRACOWNIA EDUKACJI I ANIMACJI KULTURY

Działalność Pracowni Edukacji i Animacji Kultury Warsztatów Kultury w Lublinie koncentruje się na wszechstronnych programach edukacyjnych i animacyjnych. Są one kierowane do grup szkolnych, dzieci, młodzieży oraz dorosłych, ze szczególnym uwzględnieniem rozwiązań przyjaznych autyzmowi.

Realizacja projektów obejmuje zarówno przedsięwzięcia artystyczne – w tym wystawy i społeczne działania w przestrzeni miejskiej – jak i organizację spotkań oraz wykładów dotyczących historii sztuki, twórczości współczesnej i aktualnych problemów społecznych. Fundamentem tych działań jest stała współpraca z lubelskimi, polskimi i zagranicznymi środowiskami artystycznymi, kadrą edukacyjną oraz animatorską.

Z myślą o miłośnikach i miłośniczkach miasta realizujemy cykl wydarzeń poświęconych lubelskiej przestrzeni – zarówno w jej wymiarze dosłownym, jak i mentalnym czy symbolicznym. Ukoronowaniem tej aktywności jest **Noc Kultury**, podczas której wspólnie dekorujemy i zmieniamy Lublin, czarując przestrzeń publiczną podczas tego jedyne w swoim rodzaju festiwalu.

NOC KULTURY 2025 – MIASTORELACJE | FESTIWAL

Po raz 19. uliczki Starego Miasta w Lublinie przemieniły się tak, że nawet mieszkańcy i mieszkanki oraz osoby często odwiedzające nasze miasto nie były w stanie ich rozpoznać. W nocy z **7 na 8 czerwca 2025** publiczność weszła w sieć relacji z miastem, sztuką i sama ze sobą. Ubiegłoroczna edycja odbyła się pod hasłem **MiastoRelacje**, by skupić wyobraźnię osób tworzących program oraz biorących udział w wydarzeniu wokół wzajemnych oddziaływań, które kształtują sposób, w jaki doświadczamy przestrzeni i siebie nawzajem, a także jak te relacje wpływają na sposób, w jaki obserwujemy i współtworzymy miasto.

Wybrane wydarzenia i instalacje Nocy Kultury 2025

- **Białość** – instalacja artystyczna autorstwa Wioletty Stafińskiej była to delikatna, lekka

koronkowa forma, nawiązująca do lubelskich legend, która zapraszała do wejścia w subtelą sieć nawiązań i opowieści. Ażurowa brama wykonana ręcznie z koronek, firanek i tkanin odwoływała się także do tradycyjnej ludowej wycinanki. Oniryczna instalacja doskonale prezentowała się na tle ulicy Złotej.

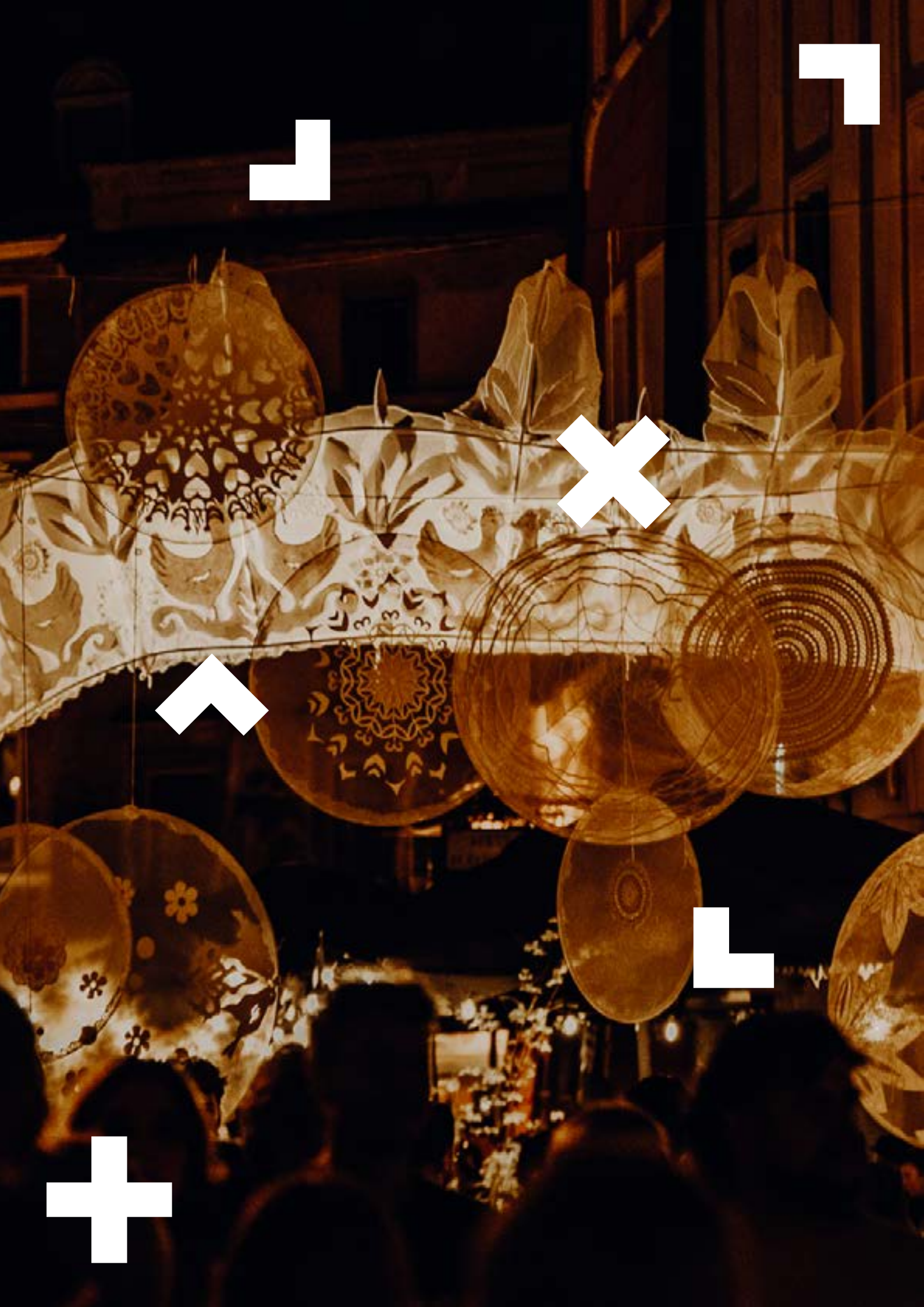
- **Śmierć to nie koniec** autorstwa Jarosława Koziary były to czarne przestrzenne formy, nawiązujące do występującego na Lubelszczyźnie grzyba - lejkowca dętego, zwanego potocznie kominkiem. Obiekty zdawały się wyrastać z okien staromiejskiej kamienicy przy Rynku. Pod kierunkiem artysty powstała także praca studentów Wydziału Artystycznego UMCS w Lublinie – Kwiat paproci. To instalacja prezentująca kwiat, który zakwita tylko na jedną noc w roku. Dzięki zaangażowanym artystom i artystkom ten moment nastąpił podczas Nocy Kultury 2025.

- **Charta Calthion** było to spotkanie sztuki upcyclingowej z fitosocjologią. Materiały z odzysku zostały przekształcone w kompozycję nawiązującą do zbiorowisk łąk kaczeńcowo-ostrożeńiowych. Nasiona tekturowej łąki kiełkowały od miesięcy, a efekt tej pracy na jedną noc pojawił się na Placu Rybnym. Praca powstała pod okiem Martyny Denis i Leny Jungowskiej, wykonawcami zaś byli wychowankowie, wychowanki oraz kadra Domu Dziecka im. J. Korczaka w Lublinie. Przy tej okazji chętnie informowaliśmy o szczególnym jubileuszu placówki, która w 2025 roku obchodziła swoje 170-lecie.

- **Lubelskie legendy z klocków Lego**, czyli trzy miniaturowe scenki przedstawiające dobrze znane lubelskie opowieści, zbudowane w całości z kultowych klocków. Wykonawcą projektu był Michał Chmielowski.

- **Serce Miasta** to mozaika, która przedstawia miasto jako żywy organizm. Serce to emocje, a z emocji tworzą się relacje. Struktura miasta zawarta na mapie nawiązuje do tkanki ludzkiego ciała i do sieci relacji międzyludzkich. Relacyjność projektu podkreśla fakt tworzenia go kolektywnie. Praca została wykonana przy współpracy artystki z grupą wolontariuszy, gdzie każdy z nich dołożył swój kawałek nadając elementom symboliczny charakter mozaiki społecznej. Serce symbolizuje życie, emocje i wspólnotę, a mapa miasta w jego wnętrzu doskonale oddaje ideę „MiastoRelacje”.

Ważnym elementem Nocy Kultury są dla nas działania, które angażują publiczność w sposób bezpośredni i partnerski. Zależy nam, aby uczestnicy nie byli wyłącznie odbiorcami programu, lecz jego współtwórcami - aby mogli zostawić swój ślad, wejść w dialog z przestrzenią i innymi osobami, a przez to realnie budować festiwalową wspólnotę.

- Publiczność mogła wziąć udział w inicjatywie **Puzzle relacji**, która symbolizowała współtworzenie społecznej układanki, gdzie każdy uczestnik dołączał swój element do wspólnej pracy artystycznej na placu Litewskim, podkreślając rolę każdego człowieka w budowaniu relacji i przestrzeni miejskiej.
- Na uliczkach Starego Miasta rozsialiśmy interaktywną instalację **Speech balloons**, czyli komiksowe dymki z różnymi tekstami, idealne do pamiątkowej fotografii i twórczego wyrażania własnych myśli - stały się popularnym tłem do festiwalowych wspomnień.
- Oprócz tego publiczność mogła poszukiwać elementów instalacji **Ciepłe słowa**, wykonanej przez kolektyw Otulanie włóczęką, które wprowadziły do przestrzeni miejskiej przytulność i pozytywny przekaz.
- Wśród działań angażujących publiczność znalazła się także gra miejska **Nocne Owady - Wybieraki**, która w lekki i humorystyczny sposób zapraszała do aktywnego udziału w festiwalu. Jej osią była zabawa w dokonywanie wyborów - uczestnicy, przemieszczając się między kolejnymi punktami, podejmowali decyzje prowadzące ich do finałowej odpowiedzi na pytanie: jakim „Robaczkiem Nocy Kultury” są. „Wybieraki” stały się przykładem działań, które poprzez zabawę budują relację z przestrzenią i wzmacniają poczucie wspólnego przeżywania Nocy Kultury.

Noc Kultury oferowała siedem scen muzycznych, z których każda prezentowała inny gatunek muzyczny i estetykę dźwiękową - od akustycznych brzmień po energetyczne i eksperymentalne sety:

Scena rap - od trzech lat nieodłącznym elementem Nocy Kultury stała się już **Scena Rapowa**. Koncertową noc otworzyli lubelscy raperzy i raperki (**Szerry, Julox, Aszur, MZM, Bambus** oraz **Jan Maciąg, Wlazix**), którzy zwyciężyli w konkursie Młody Rap. Dla większości z nich był to pierwszy występ przed tak dużą publicznością. Podczas koncertu wręczono wyróżnienia przyznane przez Łonę, Juniora Stressa, Wiśnię Bakajoko oraz Zetenę, co

stanowiło ważne wsparcie dla młodych talentów. Następnie zaprezentowali się **JoBee Project** oraz gwiazdy wieczoru: **Wiśnia Bakajoko** i **O.S.T.R.** Na finał zaplanowano z kolei live act/set producenta **Zeteny** oraz beatmakera i dJ'a **Cut-aheada**. Olbrzymia frekwencja i atmosfera podczas wydarzenia niesamowicie motywuje nas do dalszej pracy w tym obszarze.

Scena Nieoczywista - zaprezentowaliśmy muzykę filmową, jam session, latynoskie rytmy i lokalne talenty, bez gatunkowych ograniczeń.

Korzenie i Improwizacje - publiczność mogła usłyszeć muzykę folkową, jazz i muzyczną improwizację, przeplatającą się tradycję z nowoczesnością.

Akustyczny Zakątek - tam publiczność mogła usłyszeć kameralne koncerty, jazz, piosenki autorskie i akustyczne opowieści.

Scena na Zamku zamieniła się w galę muzyki filmowej i rozrywkowej połączoną z widowiskowymi pokazami akrobatycznymi.

Scena Wspólnego Rytmu angażowała uczestników w ruch, rytmy tańca od folkloru po nowoczesne choreografie.

Scena Światlnego Pędu - pokaz jazdy na rolkach w rytmie światła i muzyki łączył sport, muzykę i performans.

Dzięki tak szerokiej palecie scen festiwal zapewnił muzyczne doświadczenia dla tych, którzy kochają klasyczne brzmienia po fanów i fanki nowatorskich form ekspresji.

Jedną z ważnych form doświadczania Nocy Kultury 2025 były spacer tematyczne. To dzięki nim festiwal wykraczał poza ścisłe centrum i instalacje artystyczne, zapraszając do świadomego, uważnego kontaktu z miastem. Wędrując z przewodnikami i przewodniczkami, uczestnicy i uczestniczki mogli spojrzeć na Lublin z innej perspektywy - historycznej, architektonicznej, przyrodniczej czy społecznej. Spacerowały się narzędziem budowania relacji z miejscem, zgodnie z hasłem „MiastoRelacje”, a także okazją do rozmowy i wymiany doświadczeń. Były to kolejno: **Lublin, który przemija** - spacer z Magdaleną Łuczyn, **Podróż w czasie** - spacer z Państwowym Liceum Sztuk Plastycznych im. C.K. Norwida w Lublinie,

Ogrody. Pamiętamy - spacer z Inicjatywą Twórczą Sfery Kultury.

Spacery stały się ważnym elementem programu - zapraszały do zatrzymania się, rozmowy i świadomego przeżywania miasta poza głównym nurtem festiwalowych wydarzeń.

Noc Kultury 2025 pod hasłem **„MiastoRelacje”** to wyjątkowa, wielowymiarowa noc pełna sztuki, dźwięków, interwencji artystycznych i wspólnych społecznych doświadczeń. Dzięki różnorodnym wydarzeniom festiwal po raz kolejny udowodnił, że Lublin może być przestrzenią intensywnych spotkań, odkrywania miasta na nowo i łączenia lokalnej społeczności wokół kultury otwartej dla wszystkich. Mieszkańcy i mieszkanki Lublina, jak i goście, mieli okazję nie tylko oglądać, ale i współtworzyć sztukę oraz relacje, które stanowią o tożsamości współczesnej przestrzeni kulturalnej miasta.

AKADEMIA SENIORA POMIDORA

Zajęcia były niezwykłą podróżą po świecie pomidorów. Dzięki udziałowi w warsztatach można było zdobyć wiedzę o tym niezwykłym owocu i dowiedzieć się m.in. jak łączyć sztukę uprawy z radością, jaką daje przygotowanie potraw z pomidorów.

Działania podjęte w 2025 roku

W ramach projektu przygotowaliśmy 6 warsztatów dla dorosłych i dzieci z opiekunami.

BIOPOLIS

Biopolis jest projektem o charakterze ekologicznym, łączącym zagadnienia sztuki współczesnej, architektury krajobrazu oraz miejskiej audiosfery. Realizowane w jego ramach działania odnosiły się do współczesnych zagrożeń środowiskowych i związanych z nimi problemów społecznych.

Działania podjęte w 2025 roku

W 2025 roku, zorganizowaliśmy cykl warsztatów proekologicznych poświęconych faunie i florie regionu lubelskiego. Warsztaty prowadził Inspektor Bywak, a inspiracją była multimedialna wystawa pn. **„Natura Miasta”**, pierwsza w Warsztatach Kultury tak rozbudowana ekspozycja wykorzystująca technologię AR,

przygotowana przez Mariusza Tarkawiana, Jakuba Orłowskiego oraz Pawła Łuciuka w roku 2024.

W okresie wakacyjnym zrealizowaliśmy projekt **„Pawilon Sztuki”**. Program obejmował warsztaty malarskie, rzeźbiarskie, rysunkowe oraz fotograficzne. W ramach projektu w okresie od lipca do sierpnia odbyło się 14 wydarzeń.

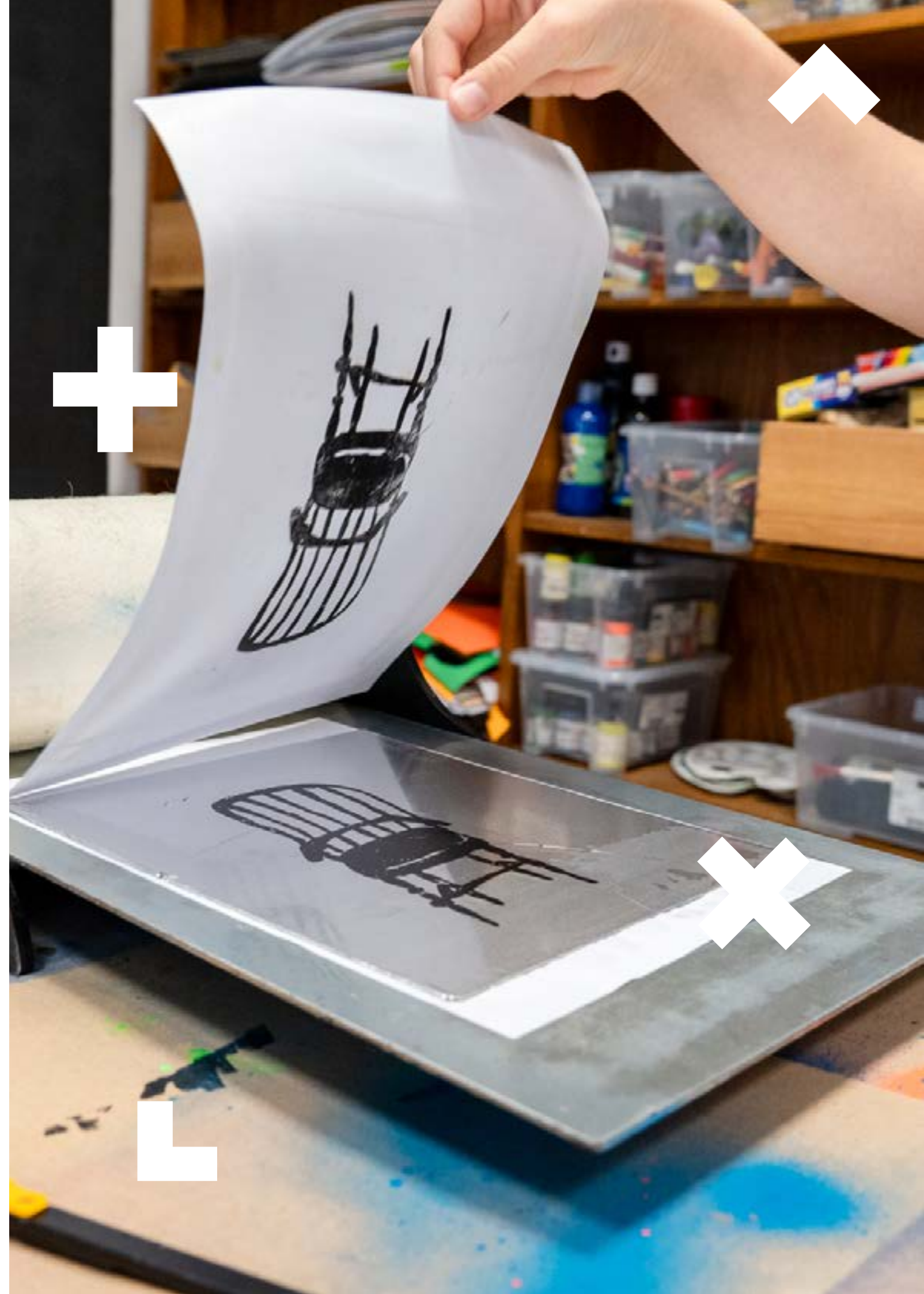
Kolejnym projektem była **„Witryna Sztuki”**. Nowa inicjatywa zrealizowana w Szkole Podstawowej nr 18 im. Macieja Rataja w Lublinie, która miała na celu przybliżenie dzieciom sztuki w ich codziennym otoczeniu, czyli w murach szkolnych. Kluczowym elementem projektu była wystawa ośmiu rzeźb. Prace zostały przygotowane przez uznane lubelskie artystki i ceramiczki: Florentynę Nastaj oraz Annę Link. Rzeźby stanowiły twórczą interpretację dorobku wybitnych postaci świata sztuki takich jak: Antony Gormley, Jeff Koons, Alina Szapocznikow, Katarzyna Kobro, Monika Sosnowska, Magdalena Abakanowicz, Niki de Saint Phalle oraz Louise Bourgeois. Prace zostały umieszczone w przeszklonej witrynie zlokalizowanej w przestrzeni biblioteki szkolnej. W ramach projektu odbyły się działania warsztatowe – cykl 6 autorskich warsztatów kreatywnych prowadzonych przez autorki wystawy. Warsztaty nawiązywały bezpośrednio do prezentowanych w witrynie prac.

KROPKA, KRESKA.

Projekt przybliżył dzieciom i młodzieży świat obrazów. Podczas **warsztatów i spotkań edukacyjnych** najmłodsza publiczność mogła pracować z pracami graficznymi cenionych postaci polskiej ilustracji, odkrywając tajniki kultury wizualnej w praktyce.

Działania podjęte w 2025 roku

- Zaprezentowaliśmy wystawę grafik Eweliny Kruszewskiej pt. **„Ciemno wszędzie, głucho wszędzie”**. Ekspozycja poświęcona była zwierzętom, które w kulturze obrosły aurą grozy i tajemnicy. Wystawa stawiała pytania o źródła tych wyobrażeń oraz o to, na ile są one wynikiem ludzkich narracji, a nie rzeczywistej natury prezentowanych gatunków. Ekspozycja umożliwiała odbiorcom spojrzenie na te stworzenia z innej perspektywy oraz refleksję nad rolą kultury w budowaniu mitów i legend.
- Zrealizowaliśmy także projekt **„Taśmociąg”**

autorstwa Roberta Zajęca. Artysta, inspirując się twórczością Edwarda Krasińskiego, stworzył interwencję artystyczną z wykorzystaniem niebieskiej taśmy umieszczonej na parterze oraz na patio Warsztatów Kultury. Projekt opierał się na idei przypadku oraz oddania inicjatywy odbiorcom i odbiorczyniom sztuki, którzy mogli samodzielnie rozwijać zaznaczone na ścianach linie i znaki zaczerpnięte z obszaru nauki, m.in. wykres EKG symbolizujący bicie serca.

Obu wyżej wymienionym wystawom towarzyszyły serie warsztatów skierowanych do grup szkolnych.

MAŁE AESPE

Projekt „**Małe AeSPe**” był naszą propozycją dla dzieci i młodzieży w wieku 10–15 lat, która łączy naukę z pasją tworzenia. Przez cały rok, podczas regularnych spotkań, grupa projektowa rozwijała swoje talenty pod okiem doświadczonej kadry artystycznej i edukacyjnej. Nie był to jednorazowy warsztat, ale wspólna droga, której zwieńczeniem stała się wystawa prezentująca efekty rocznej pracy twórczej.

Zakres merytoryczny projektu obejmował dziedziny sztuki i kultury wizualnej takie jak malarstwo, rysunek, rzeźba, grafika, projektowanie oraz sztuka mediów, co nadało działaniom interdyscyplinarny charakter i umożliwiło uczestnikom i uczestniczkom świadomy wybór obszaru pracy zgodnie z własnymi zainteresowaniami.

Działania podjęte w 2025 roku

W ramach projektu zrealizowaliśmy łącznie warsztaty w 10 pracowniach artystycznych: po pięć dla dzieci w wieku 10–12 lat oraz dla młodzieży w wieku 13–15 lat. Łącznie odbyło się 90 spotkań warsztatowych. Zwieńczeniem działań była **wystawa „Małe AeSPe”**, podkreślająca rangę twórczości młodych artystów i artystek. Zaprezentowaliśmy na niej prace malarskie, rysunkowe, rzeźbiarskie, graficzne, projekty oraz realizacje multimedialne, w tym projekcję i mapping.

Projekt dofinansowano ze środków Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego pochodzących z Funduszu Promocji Kultury – państwowego funduszu celowego.

MAŁA MAJSTERNIA

Majsternia to cykl wydarzeń skierowanych do szerokiego grona – uczniów i uczennic szkół podstawowych, młodzieży, dorosłych, a także najmłodszych mieszkańców i mieszkank miasta oraz ich rodziców. Zróżnicowana tematyka zajęć i ich edukacyjny, nastawiony na aktywne uczestnictwo charakter sprawiają, że zajęcia praktyczne cieszą się dużym zainteresowaniem.

Działania podjęte w 2025 roku

Co roku w okresie ferii zimowych organizujemy **Zimową Majsternię**, w trakcie której uczestnicy i uczestniczki kreatywnie spędzają wolny czas, zdobywają przydatne umiejętności i poznają nowych ludzi.

Największym zainteresowaniem w 2025 roku cieszył się cykl warsztatów i wykład wokół **wystawy Andrzeja Kota**. To łącznie 8 spotkań skierowanych do dzieci oraz całych rodzin. Dorośli mieli okazję wysłuchać wykładu „**Kocie sekrety, czyli o motywie kota w obrazach znanych malarzy**”. Wydarzenie zostało zrealizowane we współpracy z Pracownią Kultury Aktualnej.

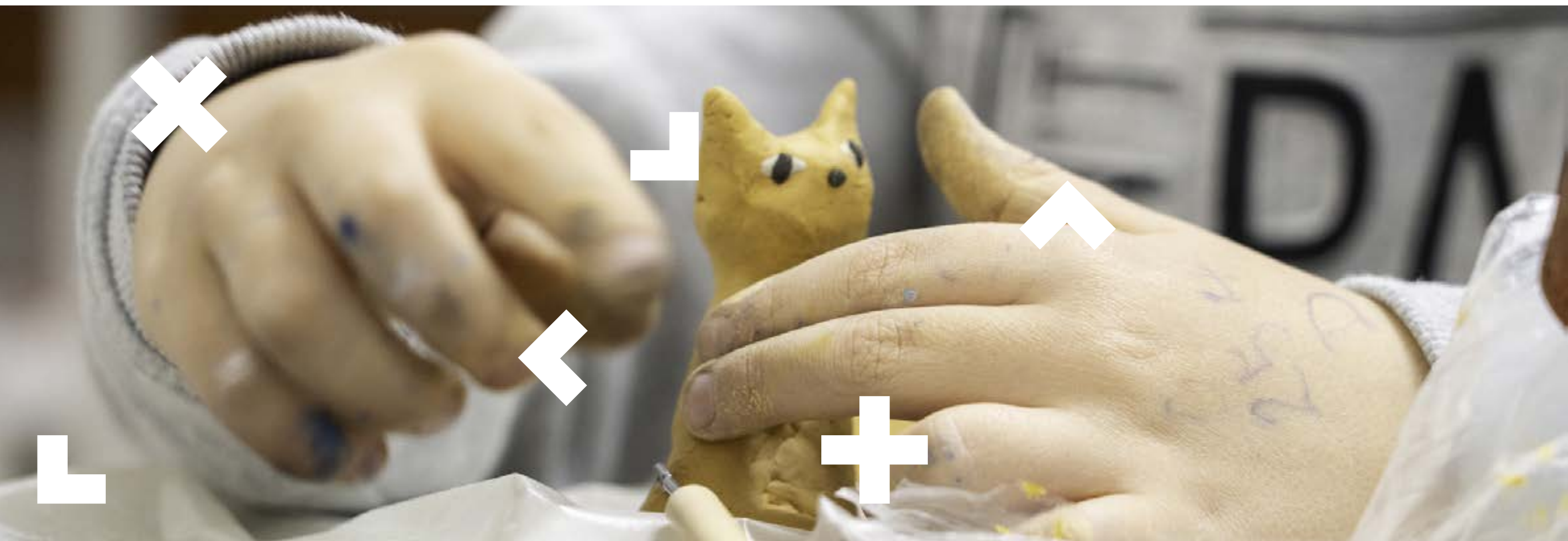
MIASTOCZUŁOŚĆ

Ten projekt to nasza całoroczna opowieść o tym, jak rozumiemy i zmieniamy otaczającą nas przestrzeń. Jak co roku zaprosiliśmy do współpracy środowiska aktywistyczne, miłośników i miłośniczki Lublina oraz każdego, kto chce zrozumieć mechanizmy kształtujące współczesne miasta.

Podczas wspólnych spacerów, warsztatów i wykładów przyglądaliśmy się ulicom nie tylko w sensie dosłownym, ale też jako miejskim symbolom i miejscem spotkań. Naszym celem było stworzenie przestrzeni do wymiany doświadczeń i konstruktywnej rozmowy o zrównoważonym rozwoju. Poprzez działania badawcze i analizę dobrych praktyk, wspólnie szukaliśmy odpowiedzi na pytanie, jak sprawić by miasto było lepszym miejscem do życia dla nas wszystkich.

Działania podjęte w 2025 roku

- W ubiegłym roku przygotowaliśmy serię wykładów z historii sztuki dla dorosłych. Osoby uczestniczące w spotkaniach mogły dowiedzieć się, jak w malarstwie przedstawiano jedzenie, kwiaty czy nocne pejzaże. Dużym

zainteresowaniem cieszyły się spotkania skoncentrowane wokół ciekawostek o życiu prywatnym artystów.

- Podjęliśmy także współpracę z lingwistyką stosowaną UMCS. Młodzi tłumacze i tłumaczki w ramach praktyk przetłumaczyli hymny różnych państw. Zaowocowało to wystawą oraz spotkaniem z autorami i autorkami tekstów.

- Zorganizowaliśmy także cykl warsztatów „**Drugie szycie**”. Młodzież i młodzi dorośli w wieku 15–25 lat dawali drugie życie swoim ubraniom. Tym razem zaprosiliśmy młodych ludzi (Karolina Borzęcka, Klaudia Maśłowska i Michał Marek), aby to oni uczyli swoich rówieśników podstaw szycia i kreowania mody.

SZTUKA WRAŻLIWOŚCI

Projekt zakładał kontynuowanie oferty kulturalnej dla neuroróżnorodnej publiczności, szczególnie osób w spektrum, zgodnie z ideą strefy przyjaznej autyzmowi. Misją programu było stworzenie dogodnych warunków do uczestnictwa w kulturze z uwzględnieniem osób neuroatypowych i wrażliwych sensorycznie, aby w swobodnej, pełnej szacunku i akceptacji atmosferze mogły rozwijać swoją aktywność twórczą podczas warsztatów prowadzonych również przez osoby neuroróżnorodne.

Zależało nam także na integracji osób autystycznych z osobami neurotypowymi, poszerzaniu świadomości na temat autyzmu oraz zmianie schematów myślenia o autyzmie poprzez przedstawienie osób neuroatypowych jako ludzi o szczególnej wrażliwości, stanowiących integralną część naszego społeczeństwa.

Działania podjęte w 2025 roku

- 32 lekcje różnorodności,
- 36 pokazów filmów o tematyce autyzmu
- 5 **koncertów** i muzycznych spotkań rodzinnych
- 2 **spektakle przyjazne sensorycznie**
- 2 **spotkania autorskie**
- 5 wycieczek przyrodniczych
- 26 **warsztatów**
- cykl 4 wystaw autystycznych

artystek: Niny Bułtowicz („**Termin ważności niepełnosprawności minął**”), Doroty Mościbrodzkiej („**Odzyskać srebro**”), Pauliny Garbiec („**Zniknęłam**”) i Magdaleny Szubielskiej („**Moja mama interesuje się kawą i spaniem**”).

Projekt „Sztuka Wrażliwości” dofinansowano ze środków Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego pochodzących z Funduszu Promocji Kultury.

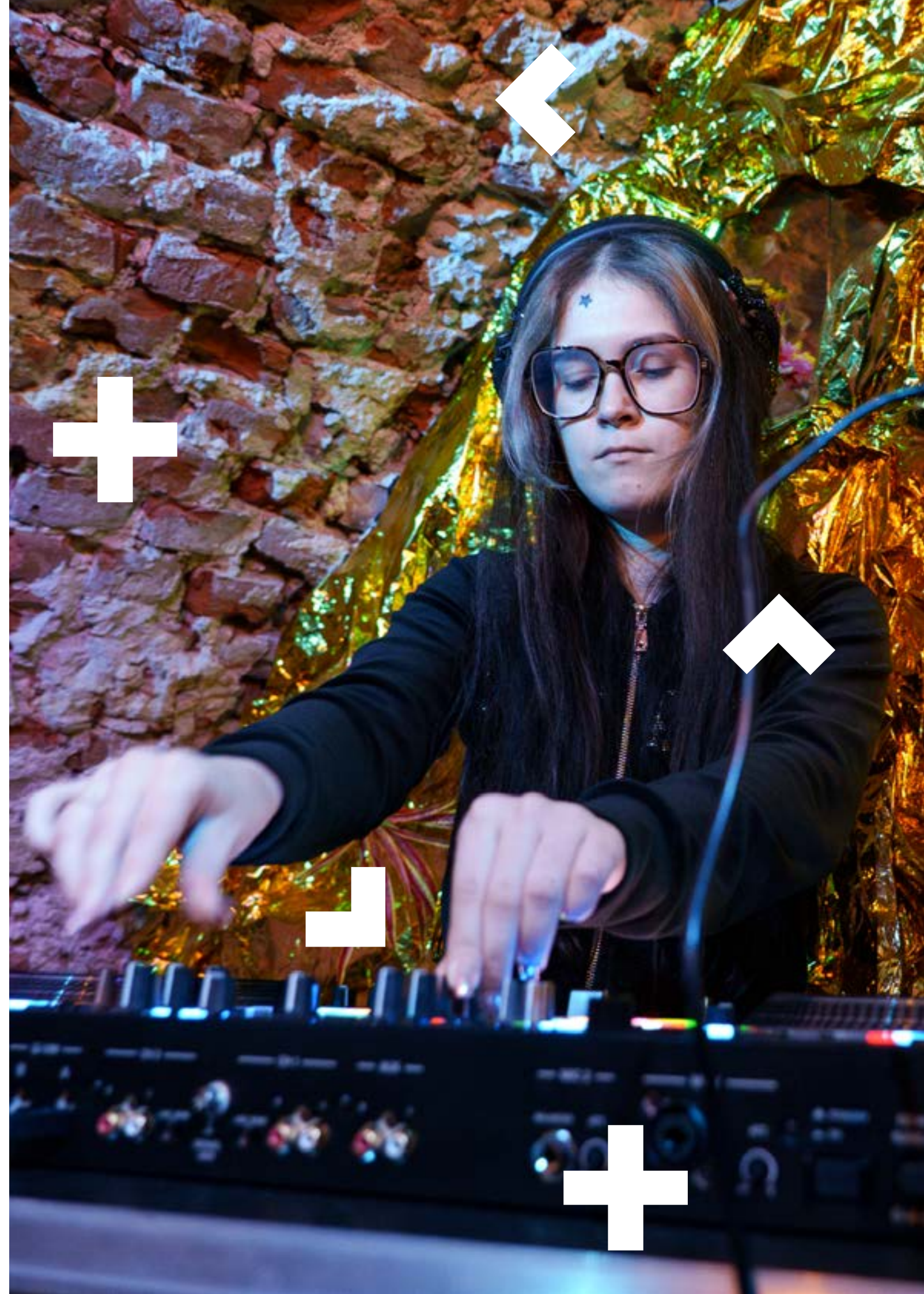
VULGARIS SPECIOZA

To projekt edukacyjny skierowany do młodej sceny raperskiej Lublina, który polegał na doskonaleniu umiejętności uczestników i uczestniczek w oparciu o twórczość Andrzeja Waligórskiego.

Działania podjęte w 2025 roku

Młodzi twórcy i twórczynie wzięli udział w warsztatach dotyczących pisania tekstów, aranżacji utworów, postprodukcji i tworzenia beatów. Wspólnie stworzyli tekst oraz nagrali utwór w profesjonalnym studio. Finałem projektu był **koncert „Rap na warsztatach”**, w którym na scenie zaprezentowały swój talent wszystkie osoby biorące udział w projekcie, oraz **występ Olka Grotowskiego i Olgi Leszczyńskiej**.

Projekt dofinansowano przez Fundację ORLEN.

PRACOWNIA KULTURY AKTUALNEJ

W Pracowni ds. Kultury Aktualnej trzymamy rękę na pulsie współczesnych zjawisk. Nie tylko analizujemy to, co dzieje się dziś w kulturze, ale przede wszystkim przekuwamy tę wiedzę w konkretne działania, zapraszając do nich szerokie grono odbiorców i odbiorczyń.

Skupiamy się na muzyce, filmie, sztukach wizualnych – takich jak fotografia czy design – oraz na nowoczesnych technologiach. Nasze projekty to z jednej strony profesjonalne wsparcie dla sektora kreatywnego, a z drugiej – przestrzeń rozwoju dla wszystkich pasjonatów i pasjonatek, pragnących pogłębiać swoją wiedzę o sztuce. Wierzymy, że edukacja kulturalna to proces, który łączy doświadczonych kadry z osobami stawiającymi w tych dziedzinach pierwsze kroki.

WSCHÓD KULTURY – INNE BRZMIENIA 2025 | FESTIWAL

Kolejna edycja festiwalu **Wschód Kultury – Inne Brzmienia** odbyła się w Lublinie, w dniach 3–6 lipca 2025. Było to prawdziwe święto dla miłośniczek i miłośników muzyki alternatywnej, gdzie jak zawsze można było liczyć na różnorodność stylistyczną i gatunkową, wysoką jakość artystyczną, oryginalność, a także na międzypokoleniowy, interdyscyplinarny program. Każdego roku poza muzyką publiczność ma szansę obcować z wartościową literaturą, ciekawym kinem, propozycjami z obszaru sztuk wizualnych i fotografii, czy brać udział w programie warsztatowym dla całych rodzin. Nie inaczej było i tym razem.

To już 18. odsłona lubelskich **Innych Brzmień** i 12. w ramach **Wschodu Kultury**, czyli projektu realizowanego przez Narodowe Centrum Kultury ze środków Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego, oraz przez 3 miasta wschodniej Polski – Lublin, Białystok i Rzeszów.

Inne Brzmienia stanowią przestrzeń dla poszukiwaczy i poszukiwaczek, dla tych, którzy pragną autentycznych wrażeń i muzycznych olśnień. To bezpieczna przystań dla osób kochających muzykę, i okazja do spotkań z artystami i artystkami z całego świata, dla których muzyka jest ważną formą wypowiedzi.

Wybrane wydarzenia Wschodu Kultury – Innych Brzmień 2025

Jednym z najistotniejszych punktów programu był z pewnością występ Kanadyjczyków z **Voivod**, legendarnej grupy zajmującej ważne miejsce w historii światowego thrash metalu. Do Lublina przyjechali również **The EX** – pochodzące z Niderlandów ikony europejskiej kontrkultury i jeden z czołowych, punkowych kolektywów w dziejach muzyki alternatywnej. Ważne miejsce w historii muzyki zajmuje również **A Place to Bury Strangers** – amerykańskie trio, grające alternatywnego rocka z elementami noise, shoegaze, post punka czy też free improv. Ich znak rozpoznawczy to pełne pasji koncerty, czego doświadczyliśmy także w Lublinie.

O brzmienia z pogranicza punk rocka, jazzu oraz muzyki improwizowanej zadbało **The Messthetics** – instrumentalne trio z USA, powołane do życia przez muzyków legendarnej formacji Fugazi. Tym razem zespół zaprosił do współpracy znakomitego saksofonistę i kompozytora **Jamesa Brandona Lewisa**.

Ponadto na festiwalu zagrał m.in. **PETBRICK** – niesamowity duet stworzony przez Wayne’a Adamsa oraz Iggora Cavalerę. Publiczność mogła usłyszeć także **Marię W Horn** – pochodzącą ze Szwecji artystkę i kompozytorkę, dla której dźwięk jest punktem centralnym twórczych poszukiwań oraz **Butch Cassidy** – post-rockową załogę z Londynu, będącą jedną z największych europejskich nadziei na scenie mocnej muzyki gitarowej.

Mitsune zaserwowało w Lublinie wybuchową mieszankę japońskiego folku zmiksowanego z europejskim punkiem, muzyką psychodeliczną, brzmieniami krautrocka, klasycznymi filmowymi soundtrackami, a nawet muzyką obrzędową.

Duńsko-norweski kwartet instrumentalny **Emmeluth's Amoeba** pokazał, na czym polega skandynawskie podejście do jazzu i muzyki improwizowanej. Z kolei złożona z czterech dziewczyn szwedzka formacja **MaidaVale** zabrała nas do świata psychodeli, indie rocka, transowego groove'u i wpadających w ucho melodii.

Wśród polskich reprezentantów znaleźli się m.in.: **Zamilska** – artystka i producentka poruszająca się na gruncie szeroko rozumianej muzyki elektronicznej, **Ivo Shandor & The Gozer Worshipers** – nowa trójmiejska formacja, która czuje się swobodnie zarówno na styku jazzu i improwizacji, gitarowego hałasu, jak i psychodelicznego transu oraz **Raphael Rogiński**, który tym razem stworzył duet z **Iztorkiem Korenem**, muzykiem wywodzącym się ze słoweńskiej grupy Širom.

Stałym punktem festiwalu jest prezentacja dorobku niezależnych wytwórni fonograficznych, co stanowi pretekst do opowieści o wydawaniu muzyki w różnych częściach świata. Takim nowojorskim barometrem, który aktualnie gromadzi wokół siebie postaci kultowe dla światowej alternatywy ostatniego pięćdziesięciolecia jest oficyna **Stone Tapes**, z którą spotkaliśmy się w lipcu w Lublinie. Dowodzi nią Yonatan Gat – gitarzysta, kompozytor i producent, znany m.in. z kultowego trio Monotonix czy projektu Medicine Singers. Lubelska prezentacja wytwórni objęła trzy koncerty. Byli to kolejno **Laraaji** – multiinstrumentalista, kompozytor, znakomity pianista i improwizator znany również z wykorzystywania tradycyjnych instrumentów, jak np. cytra czy mbira, **Lee Ranaldo** – gitarzysta, wokalista, autor piosenek, współzałożyciel fundamentalnej dla historii muzyki grupy Sonic Youth oraz wspomniany już wcześniej **Yonatan Gat**.

W ramach prezentacji labelu w Lublinie odbyło się również spotkanie na temat nowojorskiej sceny niezależnej z Yonatanem Gatem oraz muzykami działającymi w **Stone Tapes**.

Nieodłączną częścią festiwalu, stanowiącą jego wyróżnik, jest prezentacja najciekawszych zjawisk zza naszej wschodniej granicy. Chcemy pokazywać tych, którzy wymykają się schematom i podobnie jak my wszędzie szukają innych brzmień. Takim zespołem jest m.in.

Flower & Pines – białoruska grupa na co dzień funkcjonująca we Wrocławiu. To dziś jeden z najciekawszych kolektywów post rockowych, jakie pojawiły się na naszym rynku. Na festiwalu wystąpiła również **Newa** – pochodząca z Tbilisi dj'ka, producentka, kuratorka, a także rezydentka słynnego klubu Bassiani. Pionierka sceny techno i drum'n'bass w Gruzji. Listę wschodnich artystów zamknęła **NFNR**: pod tym pseudonimem kryje się pochodząca z Kijowa artystka i kompozytorka Olesia Onykiienko. Jej muzyka obejmuje bardzo szeroki wachlarz brzmień elektronicznych.

Podczas festiwalu publiczność poznała także efekty współpracy organizatorów z Cryptic Glasgow i ze szkockim festiwalem Sonica realizowanej w ramach UK/Poland Season 2025. Był to bez wątpienia nowy rozdział w relacjach kulturalnych między Polską i Wielką Brytanią. Centralne miejsce w programie Sezonu zajął temat migracji, nawiązujący do wieloletniej obecności Polaków i Polek w Wielkiej Brytanii, oraz współczesnej roli Polski jako bezpiecznej przystani dla osób z Ukrainy i Białorusi. W ramach prezentacji w Lublinie zagrała m.in. **Ela Orleans**, mieszkająca w Glasgow i Paryżu polska kompozytorka i artystka audiowizualna. Wydarzenie wzbogacił też duet **Dopey Monkey**, szkocki zespół stworzony przez Martina Lee Thomsona i Danielle Price. Muzycznie oscyluje on pomiędzy funkiem, jazzem i muzyką eksperymentalną a folkiem i klasyką. Na potrzeby festiwalu oraz sezonu artystycznego UK/Poland 2025 Dopey Monkey powołali do życia specjalny projekt z lubelskimi artystkami z grupy **Zielona Girlanda** oraz multiinstrumentalistą **Tomaszem Graczymkiem**.

W ramach UK/Poland Season zaistniała także instalacja wizualno-dźwiękowa **Sing the Gloaming**, której autorami są profesor Simon Kirby i artyści/muzycy Tommy Perman i Rob St. John.

Festiwal Wschód Kultury – Inne Brzmienia to nie tylko muzyka, lecz również wyjątkowa okazja do spotkania z najciekawszą literaturą z Ukrainy, Białorusi i krajów bałtyckich. W ubiegłorocznej edycji festiwalu na publiczność czekało aż dziewięć premier książkowych Wydawnictwa Warsztaty Kultury, a każdej z publikacji towarzyszyły rozmowy i spotkania. Bogaty i wielowątkowy program obfitował również w wydarzenia dla miłośników ambitnego kina

i sztuki współczesnej. Pokazy filmowe z cyklu Move East Movie skoncentrowane były wokół artystów i artystek, którzy i które poprzez swoją twórczość stawiali opór, zadawali pytania i inspirowali do myślenia. W programie znalazły się trzy bardzo świeże propozycje: „Drukowanymi literami”, reż. Radu Jude, Rumunia, 2020 r.; „Peaches Goes Bananas”, reż. Marie Losier, Francja, Belgia, 2024 r.; oraz „Najgłupsza płyta świata”, reż. Konrad Kulczyński, Jakub Knera, Polska, 2025 r. Ostatni pokaz zwieńczyła dyskusja.

Festiwal wzbogaciły także następujące wystawy: **„Fotografie Jana Tadeusza Ścibiora”**; **„Między bielą a czernią”** – wystawa rysunków Daivy Kairevičiūtė; projekty okładek książek z serii Wschodni Express; **„The Ex Unlimited”** – wystawa fotografii Małgorzaty Haduch, dokumentująca historię zespołu The Ex; oraz wspomniana wcześniej **„Sing the Gloaming”** – instalacja wizualno-dźwiękowa.

Festiwal Wschód Kultury – Inne Brzmienia to również święto dzieci. W 2025 roku w ramach **Małych Innych Brzmień** najmłodszy uczestnicy wyruszyli z Kingą Harcej w muzyczno-ruchową podróż inspirowaną kulturą afrykańską, a nieco starsi spędzali czas na tworzeniu własnej muzyki w **Muzycznym Labie Radka Kaliskiego**.

W 2025 roku na festiwalu zadebiutował zupełnie nowy moduł **Resetów dźwiękowych**, czyli medytacyjno i kolektywnego zanurzenia się w odgłosy świata przyrody, którego celem był nie tylko odpoczynek od intensywnych doświadczeń dźwiękowych festiwalu, lecz również prezentacja dorobku polskich twórców i twórczyń nagrań terenowych (field recording). Przez 3 dni można było wsłuchać się w nagrania terenowe, opracowane specjalnie na Inne Brzmienia przez czołowych przedstawicieli nurtu field recordingu w Polsce: **„Tarutao”** Tomka Mirta; **„Co drugi oddech”** Krzysztofa Topolskiego (Arszyn) oraz **„Pejzaże z głębi nocy”** Izabeli Dłużyk.

STREFA INNYCH BRZMIENÍ

Strefa Innych Brzmień to całoroczny cykl koncertów i spotkań prezentujący nietuzinkowych wykonawców i wykonawczynie, różne gatunki muzyczne i ich niezwykle połączenia. Strefa, nieodłącznie związana z letnim festiwalem Wschód Kultury – Inne Brzmienia, pozwala wyjść

z muzycznej rutyny i spróbować doświadczyć dźwięku na nowo - również wiosną, jesienią i zimą.

Działania podjęte w 2025 roku

- koncert projektu **Siksa**,
- pokaz filmu **„A jednak tu byli”** (Krzysztof Kornak, 2024 r.) i spotkanie z twórcami,
- spotkanie autorskie z **Rafałem Księżykiem** wokół książki **„Fala. Rok 1984 i polski postpunk”**,
- **spotkanie autorskie z Tomaszem Ladą** wokół książki **„Wszystko jak leci. Polski pop 1990-2000”**.

KEYCHANGE

Keychange to pionierska, międzynarodowa inicjatywa na rzecz równości płci w branży muzycznej, która każdego roku, w ramach swojego programu rozwoju talentów, wybiera nową grupę artystek i profesjonalistek z branży muzycznej z 12 różnych krajów, stających później na czele tej globalnej inicjatywy w swoich krajach i środowiskach.

Wraz ze wsparciem z UE, w 2024 r. przystąpiliśmy do projektu, w którym do 2027 roku realizujemy założone rezultaty (m.in. międzynarodowy program edukacyjny, Toolkit – zbiór rozwiązań i dobrych praktyk) oraz bierzemy udział w spotkaniach partnerów w celu wypracowania planu działań w kolejnych latach realizacji.

Projekt dofinansowano z Programu Kreatywna Europa.

MAGICZNA LATARNIA

Magiczna Latarnia to klub filmowy dla dzieci, w którym uczestniczą kolejne pokolenia przyszłych kinomanek i kinomanów w wieku od 6 do 12 lat. To przestrzeń spotkań z klasyką kina, filmowa podróż po najdalszych zakątkach świata, źródło wielkich emocji, teatralnych opowieści o historii filmu, komiksowych podręczników dla młodych filmoznawczyń i filmoznawców oraz pierwszych prób recenzenckich.

Ogromne zainteresowanie rodziców, szybkie wypełnienie miejsc oraz fakt, że wśród wolontariuszy i wolontariuszek są dziś dawni uczestnicy i uczestniczki pokazów pokazują, jak ważnym i pamiętnym doświadczeniem staje się udział w **Magicznej Latarni**.

Działania podjęte w 2025 roku

XI edycja **Magicznej Latarni** to 10 różnorodnych filmów, komiksowych broszurek i autorskich scenek teatralnych – wszystkie przygotowane z myślą o stałej, liczącej około stu osób, grupie dzieci.

MIASTO MOVIE

Miasto movie to autorski projekt filmowy prowadzony przez Warsztaty Kultury w Lublinie od 2012 roku. Działając nieprzerwanie przez te wszystkie lata, udało nam się pokazać kilkaset unikalnych tytułów i dostarczyć wrażeń, wiedzy i wzruszeń ogromnej liczbie kinomanów i kinomanek. To projekt, który na przestrzeni lat zbudował bardzo silną i stałą widownię, dla której nasze pokazy stanowią istotny element uczestnictwa w kulturze. Są to ludzie reprezentujący różne grupy wiekowe i społeczne. Pokazy Miasto movie zwykle cieszą się dużym zainteresowaniem, a widownia docenia kuratorską rolę cyklu oraz to, że może zetknąć się z ofertą filmową, której nie prezentują na co dzień inne kina.

Działania podjęte w 2025 roku

Zaprezentowaliśmy 33 filmy w podcyklach „Miasto gier”, „Miasto polityki” i „Miasto mediów”.

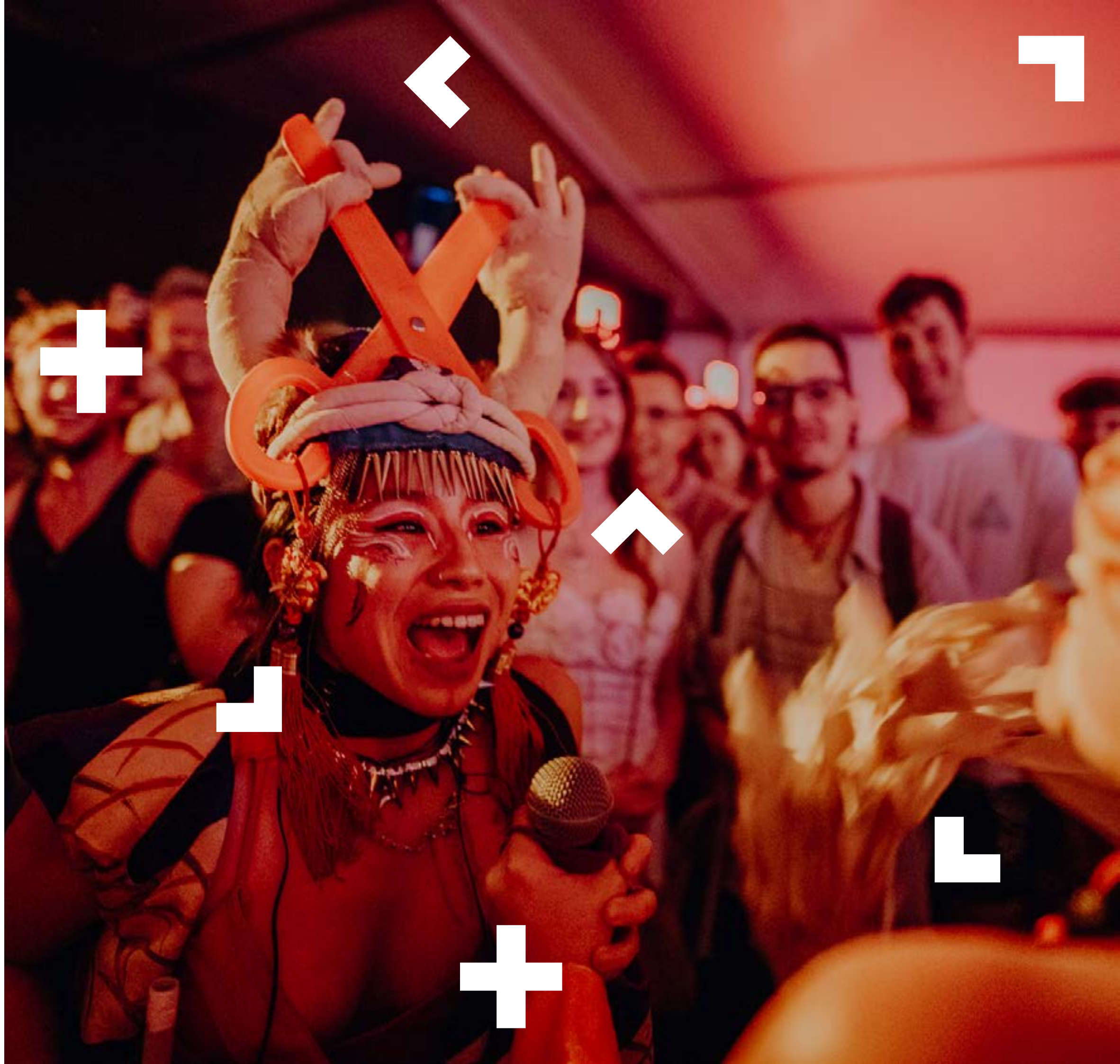
PATTERNS OF EUROPE / WZORY EUROPY

Projekt Patterns of Europe to cykl unikatowych pokazów filmowych, wykładów, wystaw, a przede wszystkim **warsztatów** związanych z szeroko pojętym designem, ilustracją i wzornictwem. Szeroki wachlarz wydarzeń w ramach tego projektu łączy to, co kryje się pod hasłem „projektowanie”.

Każdego roku w ramach projektu prezentujemy wystawy dedykowane odbiorcom i odbiorczyniom w różnym wieku. Ich tematyka obejmuje głównie prezentację ilustracji książkowej i grafiki użytkowej.

Działania podjęte w 2025 roku

„Ot-Kot” – wystawa twórczości Andrzeja Kota – symbolicznie, bo w Światowy Dzień Kota oraz dokładnie w dniu, kiedy przypadła 10. rocznica śmierci Andrzeja Kota, zaprosiliśmy publiczność

na wernisaż wystawy, która miała na celu przybliżyć twórczość i osobę lubelskiego artysty. Wystawa przygotowana została wraz z Jarosławem Koziarą i Pracownią Edukacji i Animacji.

PROJEKTOWANIE UNIWERSALNE KULTURY – DOSTĘPNOŚĆ W INSTYTUCJACH KULTURY

Głównym założeniem naszych działań jest tworzenie oferty, z której każdy i każda może korzystać bez barier. Chcemy, aby nasza instytucja była miejscem otwartym na stałą współpracę ze środowiskiem osób z niepełnosprawnościami oraz seniorami i seniorkami.

Kluczem do tych zmian jest ciągle podnoszenie kwalifikacji naszego zespołu, dlatego uczestniczymy w programie realizowanym przez Narodowe Centrum Kultury (Zadanie 3.3. Pakiet szkoleń – dostępność instytucji kultury

i wdrażanie dostępności kultury poprzez realizację szkoleń stacjonarnych oraz online, szkoleń e-learningowych, webinarów).

Działania podjęte w 2025 roku

W 2025 roku nasze kompetencje poszerzyły się o kolejne ważne obszary. Poznaliśmy zasady promowania wydarzeń w dostępny sposób, aby informacja o naszej ofercie docierała do każdego bez przeszkód. Wzięliśmy udział w warsztacie „Obszar czucia”, który pozwolił nam lepiej zrozumieć perspektywę i potrzeby osób korzystających z naszych przestrzeni.

Projekt dofinansowano z Funduszy Europejskich.

SPOTKANIA Z KULTURĄ

W ramach tego interdyscyplinarnego programu planujemy różnorodne wydarzenia, w tym koncerty, wystawy, słuchowiska dla fanów literatury, warsztaty oraz spotkania dla dzieci

i dorosłych z różnych dziedzin, a także badania publiczności festiwalowej.

Działania podjęte w 2025 roku

We współpracy z Fundacją Kultura Enter zorganizowaliśmy 2 cykle warsztatów dla młodzieży i dorosłych: „LampArt”, czyli warsztaty tworzenia upcyclingowych lamp oraz „Mozaikowe miasto” poświęcony mozaice w architekturze. W wyniku warsztatów powstała instalacja artystyczna w formie mozaiki pn. „Serce Miasta”, która została umieszczona na stałe na ścianie kamienicy na Starym Mieście w Lublinie.

Kontynuowaliśmy również badania publiczności festiwalu organizowanych przez Warsztaty Kultury. W 2025 r. zrealizowaliśmy badania fokusowe i analizy danych na temat festiwalu **Carnaval Sztukmistrzów** oraz **Re:tradycja – Jarmark Jagielloński**.

WARSZTAT FOTOGRAFICZNY

Warsztat Fotograficzny Warsztatów Kultury to miejsce poświęcone szlachetnym technikom fotografii, w którym można poznać tajniki różnych metod fotografii analogowej, dowiedzieć się, jak wyglądała praca fotografa i laboranta przełomu XIX i XX wieku, zamówić indywidualny portret czy też kupić fotografię pejzażową.

Działania podjęte w 2025 roku

W 2025 roku świętowaliśmy uroczystie 10. urodziny Warsztatu Fotograficznego. W programie obchodów znalazły się indywidualne i rodzinne sesje fotograficzne oraz wspólne, jubileuszowe zdjęcie na słynnych schodach w Zaułku Hartwigów.

Przez cały rok w czwartki i piątki można było zwiedzać Warsztat Fotograficzny, zobaczyć dawne aparaty czy ciemnię fotograficzną. W 2025 roku odbyło się łącznie 105 prezentacji pracowni. Plenerowa letnia galeria w Zaułku Hartwigów to miejsce, gdzie prezentujemy twórczość dawnych

mistrzów i mistrzyń fotografii. W 2025 roku odbyło się łącznie 5 wystaw:

- **„Fotografie Władysława Bogackiego”** ze zbiorów Muzeum Fotografii w Janowie Lubelskim;
- **„Fotografie Jana Tadeusza Ścibiora”;**
- **„Taniec. Trans, emocje, zbiorowość”** ze zbiorów Muzyki Odnalezionej / Archiwum Muzyki Wiejskiej;
- **„Krym – niedokończona podróż – 200 lat”.** Fotografie Romana Krawczyńskiego i Ryszarda Karczmarzkiego;
- **„Historyczne fotografie zimowego Lublina”** w ramach współpracy z Biurem Marketingu UML oraz Muzeum Narodowym w Lublinie.

W Warsztacie Fotograficznym organizowane są regularne, co sobotnie warsztaty, pozwalające zgłębiać różne aspekty fotografii szlachetnej oraz analogowej. Wśród prowadzonych zajęć znalazły się ambrotypia i talbotypia – papier solny i odbitki stykowe. Łącznie odbyło się 19 warsztatów oraz dwudniowy kurs fotografii tradycyjnej.

W 2025 roku dwukrotnie można było wybrać się na spacer fotograficzny pt. **„Lublin Edwarda Hartwiga jako kopalnia tematów fotograficznych”.**

Ponownie zaprosiliśmy publiczność do udziału w sesjach fotograficznych towarzyszącym Festiwalowi **Re:tradycja – Jarmark Jagielloński** oraz **Sprawunkom – Targom Wyjątkowych Rzeczy.**

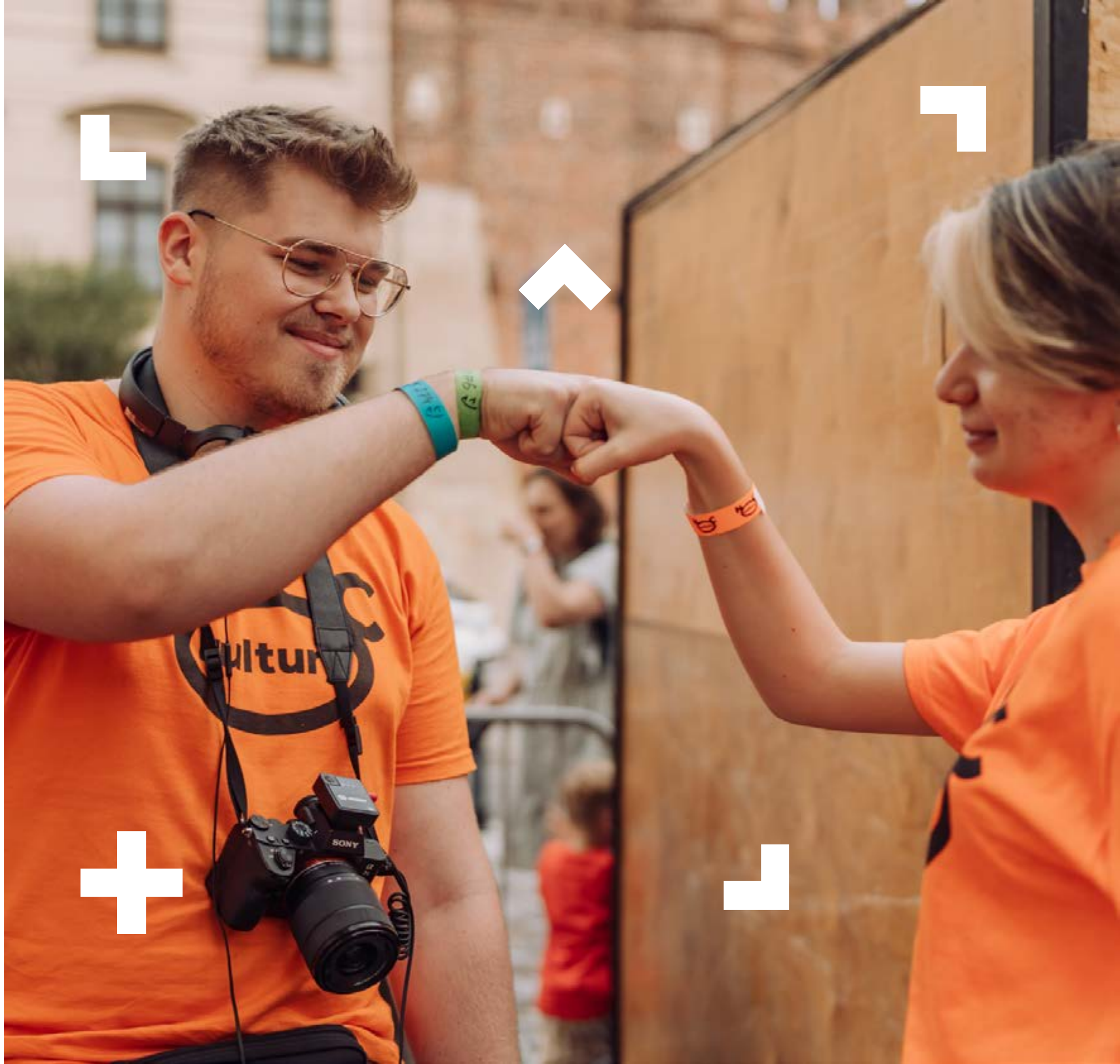
WOLONTARIUSZ KULTURY

Wolontariusz Kultury w roku 2025 przyjął przede wszystkim formę współpracy festiwalowej, dając szansę kilkuset osobom, w tym Wolontariuszom Medialnym, by sprawdzić się w obszarze realizacji letnich wydarzeń plenerowych.

Po raz pierwszy uruchomiliśmy także program **Wolontariat Dostępności**, czyli pilotażowy program szkoleń przygotowany dla osób, które chcą rozwinąć swoje umiejętności i wiedzę w obszarze udostępniania kultury osobom z niepełnosprawnościami.

Działania podjęte w 2025 roku

Nasz zespół wolontariacki jak co roku przeszedł gruntowne przygotowanie. Dzięki przekrojowym szkoleniom i warsztatom, grupa wolontariacka zyskała praktyczną wiedzę, która była przydatna

przy organizacji czterech największych festiwali, **Jarmarku Świątecznego, Sprawunków**, wernisaży wystaw, a także wydarzeń edukacyjnych takich jak dziecięcy klub filmowy Magiczna Latarnia.

Skala tego wsparcia najlepiej widoczna jest w liczbach:

- **Noc Kultury**: wspierana przez 121-osobowy zespół;
- **Wschód Kultury – Inne Brzmienia**: współtworzony przez 91 wolontariuszy i wolontariuszek;
- **Carnaval Sztukmistrzów**: realizowany z pomocą 112 osób;
- **Re:tradycja – Jarmark Jagielloński**: wsparty przez 63-osobową grupę;
- **Jarmark Świąteczny**: 43 wolontariuszy i wolontariuszek;
- **Sprawunki**: 25 osób wolontariackich;
- **Magiczna Latarnia**: wspierana przez zespół 20 osób.

Szczególnym powodem do dumy był pilotażowy program Wolontariatu Dostępności. Dzięki niemu przygotowaliśmy kadrę wspierającą, która pomagała nam dbać o komfort i otwartość naszych wydarzeń dla osób z niepełnosprawnościami. Grupa 20 wolontariuszy i wolontariuszek wzięła udział w warsztatach edukacyjnych prowadzonych przez osoby samorządnicze, które, jako eksperci i ekspertki przez doświadczenie, opowiedziały o dostępności kultury ze swojej własnej perspektywy i uczyły zasad pierwszego kontaktu. Odbłyło się 8 szkoleń dotyczących: słyszenia, widzenia, poruszania się, czucia oraz poznania narzędzi wspierających dostępność takich jak: audiodeskrypcja, podstawy asysty osobie niewidomej i poruszającej się na wózku, teksty alternatywne. Szkolenia zostały przygotowywane we współpracy z lubelskim Stowarzyszeniem Otwieracz. W ramach modułu praktycznego uczestnicy i uczestniczki programu wzięli udział w opracowaniu i wdrażaniu rozwiązań dostępnościowych podczas letnich festiwali w przestrzeni miasta organizowanych przez Warsztaty Kultury w Lublinie. Efektem były działania: spacer sensoryczny i z audiodeskrypcją, touch tour i asysta a także przedprzewodniki przygotowane przez osoby wolontariackie.

Już po raz drugi zrealizowaliśmy **program Menadżerów i Menadżerek stref Nocy Kultury**, w ramach którego 16 osób miało możliwość pracy nad festiwalem już od samego początku. Menadżerowie wzięli udział w cyklu szkoleń z

zakresu organizacji i przygotowania wydarzeń kulturalnych.

Podczas wszystkich letnich festiwali Warsztatów Kultury działała również wolontariacka grupa badawcza, w której skład wchodził również praktykanci i praktykantki – w sumie 21 osób szkoliło się z narzędzi służących do prowadzenia badań socjologicznych, realizacji badań w praktyce podczas festiwali, a także analizowania ankiet i wyciągania wniosków. Ankiety mają też funkcję ewaluacyjną.

Zrealizowaliśmy projekt Wolontariatu Medialnego. Osoby biorące w nim udział mogły realizować się w jednej z dwóch grup – fotograficznej i social media (w ubiegłym roku w ramach kursu pn. **Reels Ready**), przechodząc wcześniej proces szkoleniowy pod okiem doświadczonych trenerek i menterek. Efektem pracy zespołu wolontariackiego są materiały fotograficzne z każdego z festiwali organizowanych przez Warsztaty Kultury oraz liczne relacje i rolki na Instagramie z poszczególnych wydarzeń festiwalowych. W ramach wolontariatu medialnego w 2025 roku z Warsztatami Kultury współpracowało 6 osób w grupie fotograficznej oraz 25 osób w zespole Reels Ready.

Od lutego do grudnia (z przerwą w lipcu i sierpniu) odbywał się wolontariat klubu filmowego dla dzieci Magiczna Latarnia. Podczas spotkania przygotowawczego przeszkolono 19 osób. Wspierały one realizację spotkań filmowych, rejestrację uczestników, szykowanie sali na pokazy i opiekę nad dziećmi, które uczestniczą w seansach bez rodziców.

Zrealizowaliśmy programy praktyk dla grupy 27 osób, reprezentujących różnorodne kierunki studiów (kulturoznawstwo, animacja kultury, technologie cyfrowe w animacji kultury, kreatywność społeczna, socjologia, produkcja medialna, public relations i zarządzanie informacją etc.).

PRACOWNIA DS. KULTURY I SZTUKI LUDYCZNEJ

Działania pracowni skupiają się głównie na upowszechnianiu wiedzy i działań z zakresu sztuki cyrku współczesnego i outdoor arts. Tworzony jest w niej program oraz decyduje się o przebiegu **Carnavalu Sztukmistrzów**, a także działa na rzecz popularyzacji cyrku współczesnego i rozwoju środowiska cyrku artystycznego w Polsce.

CARNAVAL SZTUKMISTRZÓW 2025 | FESTIWAL

To międzynarodowy **festiwal cyrkowy** realizowany w Lublinie od 16 lat. W dniach **24–27 lipca 2025** roku nasze miasto stało się ponownie **stolicą nowego cyrku i sztuki ulicznej**.

Na cztery dni twórczość cyrkowa opanowała ulice i place, dostarczając społeczności lokalnej oraz osobom przyjezdnym niezapomnianych wrażeń. W przestrzeni Starego Miasta można było podziwiać występy buskerskie, a nad głowami przechodniów, na taśmach rozwieszonych między budynkami, trwał pokaz highliningu.

Jak co roku festiwalowa atmosfera przyciągnęła tłumy, oferując bogaty program pełen świetnych widowisk.

Działania podjęte w 2025 roku

16. edycja Carnavalu Sztukmistrzów, sygnowana hasłem **„RUN AWAY WITH THE CIRCUS”**, stanowiła zaproszenie do świata cyrku i sztuki ulicznej. Była zachętą do chwilowego oderwania się od codziennych obowiązków i zanurzenia w atmosferze śmiechu, radości i spontaniczności, a także do spojrzenia z dystansem i refleksją na otaczającą rzeczywistość.

Program główny festiwalu objął 5 spektakli scenicznych oraz 4 widowiskowe propozycje plenerowe. Na scenie Teatru Starego wystąpiła jedna z czołowych przedstawicielek współczesnej klaunady – **Gabriela Muñoz** (MEX), która zaprezentowała pełną empatii komedię o starzeniu się i ludzkich dziwactwach. Spektakl „Julietta” stanowił hołd dla osób starszych, redefiniując jednocześnie granice współczesnej klaunady.

W namiocie cyrkowym czterokrotnie wystąpiła francuska grupa **My!Laika** (FRA) ze spektaklem „Winter” – surrealistyczną opowieścią ukazującą

bogactwo technik cyrkowych w akompaniamencie muzyki na żywo. Centrum Kultury stało się przestrzenią prezentacji współczesnego cyrku wschodnioeuropejskiego. W ramach współpracy z siecią Baltic Nordic Circus Network zrealizowano mini showcase krajów bałtyckich. Grupa **Teatronas** (LTU), zaprezentowała spektakl „Itch” – teatralno-cyrkowy esej o lęku przed śmiercią, natomiast **Art For Rainy Days** (LTU/LVA/GBR) przedstawiła „How a Spiral Works”, łączący akrobatykę powietrzną, taniec i muzykę krajów bałtyckich.

W tej samej przestrzeni wystąpił również **Kolektyw Kejos** (POL) z najnowszym spektaklem „Nie Tak Ty” – klaunowskim przedstawieniem opowiadającym o słabościach i radzeniu sobie z porażkami.

Cztery spektakle plenerowe były dostępne bezpłatnie dla publiczności. Na Błoniach pod Zamkiem stanęła 7-metrowa konstrukcja do chodzenia po linie, na której artystki z belgijskiej kompanii **Cie des Chaussons Rouges** (BLG) zaprezentowały poetycki spektakl „Épiphytes”, łączący ryzyko, emocje i choreografię powietrzną.

Plac stał się sceną dla dwóch spektakli z motoryzacją w tle. Artyści z czeskiej grupy **BoCirk Company** (CZE) przedstawili „OnTestosterOn” – opowieść o sile i kruchości współczesnej męskości. Weekendowe wieczory należały do francuskiego kolektywu **SPPI** (FRA), który zaprezentował spektakl „Heavy Motors”, łączący inteligentny humor z efektowną akrobatyką. Jak co roku, Carnaval odwiedzili „Przyjaciele Sztukmistrza”, którzy w carnavalową sobotę zwieńczyli swoją trasę realizowaną w ramach festiwalu „Śladami Singera”, organizowanego przez **Ośrodek Brama Grodzka – Teatr NN**.

Istotnym elementem wydarzenia był program uliczny oraz 5. edycja Konkursu Buskerskiego, w którym o przyznaniu nagrody i statuetki decydowała publiczność. Zaprezentowano 7 pokazów konkursowych – dwa duety: **Gato Blanco Gato Negro** (ARG) oraz **Company PilkoPilko** (DEU/SWE), a także pięć występów solowych. Wśród artystów znaleźli się m.in. Circo Cristal (ARG), **Daniel Burley** (CAN), **Andrej Tomse** (SVN), **Martin Orchessi** (ARG) oraz **Menzo Menjunjes** (ARG).

Program wydarzeń towarzyszących obejmował również pokazy slackline w ramach **Urban Highline Festival**, organizowanego przez Fundację „Firmament”. Na Błoniach pod Zamkiem funkcjonowało miasteczko cyrkowych atrakcji przygotowane przez **Frikart** oraz odbywały się otwarte warsztaty slackline.

Wiezorami działał klub festiwalowy z koncertami i setami DJ-skimi. Wystąpiły zespoły **Chilly Breeze** oraz **Bossa Noga** (Sylwia Lasok i Marcin Kisiel), a muzyczną gwiazdą był francuski duet **The Flying Bones**. Zrealizowano także spotkanie literackie wokół serii wydawniczej „Circusiana”, które stało się punktem wyjścia do otwartej dyskusji o cyrku w perspektywie historycznej i współczesnej.

*Dofinansowano w ramach projektu **Baltic Nordic Circus on the Road**, realizowanego dzięki dotacji z **Rīgas Cirks**.*

INCYDENT POLSKI PROJEKT

Ten projekt to impuls dla polskiego cyrku. Chcemy pokazać potencjał rodzimych talentów i sprawić, by ich twórczość mocniej zaistniała w kulturze. Tworzymy przestrzeń do spotkań, wspólnej nauki i wzajemnego nakręcania się do działania.

Działania podjęte w 2025 roku

W ubiegłym roku zaprosiliśmy polskie środowisko cyrkowe do „Circus LAB”. Było to 5 dni intensywnych warsztatów w formule Masterklas. Artystki i artyści cyrkowi z całego kraju mieli szansę uczestniczyć w wyjątkowych **warsztatach prowadzonych przez Sébastiena Wojdana** z francuskiej grupy Galpiat Cirque. Stworzone na potrzeby warsztatów metaforyczne, ale i realne laboratorium cyrkowe to niezwykle cenny czas eksperymentów twórczych, nowych doświadczeń i relacji, w którym grupa badała temat granic i ryzyka na scenie.

Zwieńczeniem pracy warsztatowej była prezentacja przed publicznością w formie

godzinnego **pokazu pracy/spektaku work in progress**.

*Projekt sfinansowany przez Unię Europejską w ramach programu **NextGenerationEU KPO dla Kultury**.*

CYRKOWA NOC FILMOWA

Z okazji międzynarodowej inicjatywy „**La Nuit du Cirque**” 14 listopada odbyła się Filmowa Noc Cyrkowa. W kameralnej i wygodnej przestrzeni zaprezentowaliśmy zestaw krótkich filmów, ukazujących różnorodne oblicza współczesnego cyrku. Zwieńczeniem spotkania była projekcja odrestaurowanej wersji klasycznego filmu Federico Felliniego „La Strada”.

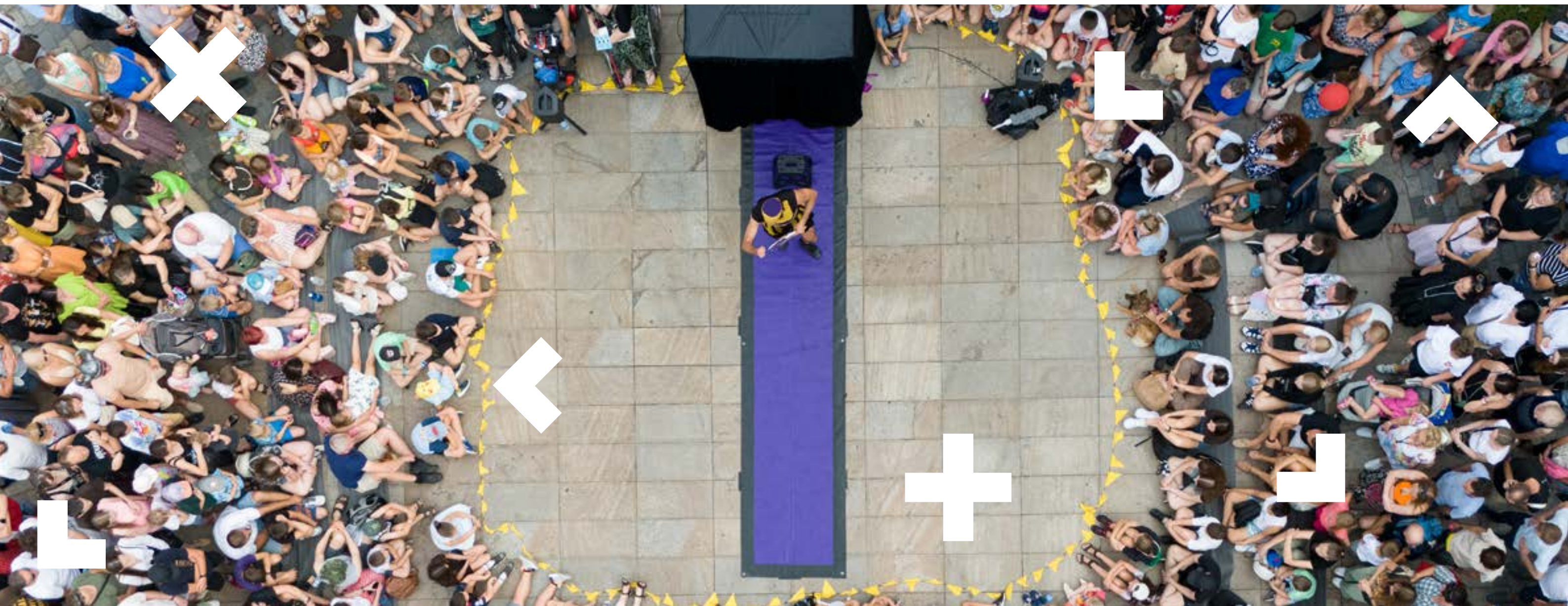
NETWORKING

W 2025 roku pracowniczki Pracowni uczestniczyły w następujących wydarzeniach branżowych i festiwalach:

- Biennale Internationale des Arts du Cirque – Międzynarodowe Biennale Sztuki Cyrkowej

we Français Aix-Marseille Metropole (Francja);

- La Piste aux Espoirs International Circus Festival w Tournai (Belgia);
- Festival du cirque actuel CIRCa w Auch (Francja);
- Festiwal Malta w Poznaniu (Polska);
- FEST Forum w Krakowie (Polska);
- Festival „Cirkuliacija” w Wilnie (Litwa).

PRACOWNIA DS. KULTURY TRADYCYJNEJ

Pracownia ds. Kultury Tradycyjnej zajmuje się organizacją działań z zakresu kultury ludowej – projektów związanych z prezentacją i promocją dziedzictwa tradycyjnego, zarówno w jego formie źródłowej, jak i współcześnie przetworzonej, w której tradycja staje się inspiracją oraz punktem wyjścia do twórczości w zakresie muzyki, sztuk wizualnych, słowa czy rzemiosła. Największym działaniem Pracowni jest organizacja Festiwalu Re:tradycja – Jarmark Jagielloński. Wydarzenie to odbywa się w sierpniu, natomiast w ciągu roku realizowany jest program korespondujący z treściami prezentowanymi podczas festiwalu.

RE:TRADYCJA – JARMARK JAGIELLOŃSKI 2025 | FESTIWAL

Re:tradycja – Jarmark Jagielloński to święto rzemiosła i muzyki tradycyjnej. Łączy wydarzenia otwarte dla każdego z profesjonalnymi warsztatami dla tych, którzy chcą szlifować swój warsztat i rozwijać pasję pod okiem mistrzów i mistrzyń.

19. edycja Festiwalu Re:tradycja – Jarmark Jagielloński odbyła się w dniach **22–24 sierpnia 2025**. Tematem przewodnim wydarzenia był taniec tradycyjny.

Działania podjęte w ramach Re:tradycji – Jarmarku Jagiellońskiego 2025

W **Jarmarku Jagiellońskim** (targach rzemiosła i sztuki ludowej) wzięło udział 125 twórców i twórczyń ludowych z Polski, Ukrainy, Litwy, Węgier, Czech i Rumunii, prezentując wyroby i tradycje z wielu regionów Europy Środkowo-Wschodniej. Blisko 40 osób spośród nich kontynuuje tradycje wpisane na Krajowe Listy Niematerialnego Dziedzictwa Kulturowego swoich krajów, a część z tych wpisów znajduje się także na Liście Reprezentatywnej Niematerialnego Dziedzictwa Ludzkości (UNESCO).

Warsztaty i pokazy sztuki ludowej: odbyło się 70 pokazów oraz 34 warsztaty rzemiosła, tańca, śpiewu i gry na instrumentach tradycyjnych. Udział w zajęciach był bezpłatny. Poza warsztatami odbywającymi się w sierpniu, zorganizowaliśmy też listopadowe zajęcia

skierowane do twórców i twórczyń ludowych pn. **„Profil, który sprzedaje – praktyczne social media dla rzemieślników”**.

Zaprosiliśmy publiczność na 5 **koncertów** z obszaru muzyki tradycyjnej i inspirowanej tradycją, a także 2 **potkańcówki**, podczas których zaprezentowało się 8 kapel. Były to koncerty: **Kartellet** (NOR), **PoMore TanzOrkiestra** (POL/SEU), **Žemerwa i Osoczniki** (POL), **El Khat** (JEM) oraz **GMM** (POL). Scenę główną festiwalu ponownie otworzyło wydarzenie odbywające się pod hasłem **„re:tradycja”**. Tym razem był to **spektakl taneczny** norweskiej kompanii **Kartellet** prezentowany do melodii tradycyjnych wykonywanych na żywo przez towarzyszący jej zespół. Choreografia nawiązywała do dawnych zwyczajów północnej Norwegii.

W repertuarze potkańcówkowym zaprezentowały się składy: Orkiestra Dęta Zaburze, agregandado & Skrzypkowie Dzielni, Kapela Biskupianie, Kapela Ozimkowicza, Rällä, Žemerwa, Wędrowną Orkiestra Gimplów i Diabubu.

Dodatkowo w ramach całorocznych działań festiwalowych odbył się koncert Piotra Fiedorowicza z projektem fie.dronowicz, łączącym tradycyjne melodie Suwalszczyzny i pogranicza ze współczesnymi środkami wyrazu, a także warsztaty skrzypcowe.

W ramach programu wystaw publiczność festiwalu mogła podziwiać obrazy i kolaże ukraińskiej artystki Liubov Rozputniak **„Moja twórczość – podróż do mnie samej”**. **„Taniec uchwycony – z węgierskich archiwów tanecznych”** to z kolei prezentacja archiwalnych fotografii i materiałów filmowych z Folk Music and Folk Dance Archives of the Institute for Musicology, HUN-REN Research Centre for the Humanities, Budapest. **„Wolność w przestrzeni w koronce koniakowskiej”** była połączona z performancem i przygotowana przez artystkę ludową, Mariolę Wojtas. Wystawę **„Taniec. Trans, emocje, zbiorowość”** ze zbiorów Muzyki Odnalezionej i Archiwum Muzyki Wiejskiej (we współpracy z Fundacją Kultura Enter) można było podziwiać w Zaułku Hartwigów.

Natomiast coroczna **instalacja artystyczna** prezentowana w Bramie Krakowskiej tym razem była inspirowana tradycyjnymi formami

pająków występujących na Lubelszczyźnie. Zdecydowaliśmy się na to nawiązanie, ponieważ umiejętność wykonywania pajaków ze słomy, papieru i bibuły na Lubelszczyźnie została w grudniu 2024 r. wpisana na Krajową Listę Niematerialnego Dziedzictwa Kulturowego. Autorką instalacji była twórczyni ludowa, Iwona Barecka.

Podczas **festiwalu**, jak co roku, można było zajrzeć do Kina Re:tradycji. W filmie **„Fly Bird, Fly – the Hungarian Dance House Story”** (reż. Simon Broughton) publiczność mogła zobaczyć historię ruchu Táncház na Węgrzech. Kontynuowaliśmy także serię nagrań z cyklu **„#ZnajdźRzemieślnika”**. Dokument w reżyserii Mateusza Bornego, wyprodukowany przez Warsztaty Kultury, przedstawiał sylwetkę twórczyni ludowej Janiny Wadowskiej, zajmującej się tworzeniem ozdób ze słomy i suchych kwiatów.

Zorganizowaliśmy łącznie 4 **spotkania** i dyskusje tematyczne:

- **„Taniec. Trans, emocje, zbiorowość”** z Andrzejem Bieńkowskim, który od lat 80. XX wieku zajmuje się dokumentowaniem,

badaniem i popularyzacją muzyki, tańca i śpiewu tradycyjnego;

- **„Skąd się wzięły polskie dudy? Mity i zagadki”** z Rafałem Miśtą, który przybliżył nam temat rodzajów dud, ich historii i ewolucji;
- **„Opowieść o indyjskim tkactwie z Kaćh (Kutch)”** z Rajanem Vankarem, twórcą kontynuującym wielowiekowe tradycje swojego regionu;
- We współpracy z Fundacją Kultura Enter odbyło się spotkanie **„Zmienność i wariantywność jako podstawa zachowania tradycji tanecznych – kilka uwag praktycznych z warsztatu tancerza”** z Grzegorzem Ajdackim.

Przygotowaliśmy dwa spektakle skierowane głównie do najmłodszych: **„Mała Pasja, czyli historia o psie Pana Jezusa”** Teatru Latarnia i **„Tajemnice glinianych dzbanków”** Teatru Mozaika.

Podwórko Re:tradycji – park gier i zabaw tradycyjnych - to idealne miejsce dla najmłodszych. Błonia pod Zamkiem ponownie stały się placem zabaw, na którym dzieci mogły poznać przykłady dawnych gier i zabawek

tradycyjnych wykonanych przez rzemieślników. Na Podwórku obecne były między innymi zabawki, instrumenty oraz instalacje wykonane przez: Jana Puka, Józefa i Karola Lasików, Tadeusza Leśniaka, Miloslava Jaroša, Tadeusza Makowskiego czy Romana Zilinko. W przestrzeni tej odbywały się także różnorodne warsztaty muzyczne, prowadzone przez grupę Fiksum Dyr dum i zespół Żemerwa.

Atelier Fotograficzne to spotkanie ze starą fotografią. Roman Krawczenko podczas festiwalu wykonywał zainteresowanym osobom zdjęcia, wykorzystując do tego dawne techniki fotograficzne.

Festiwal dofinansowano ze środków **Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego pochodzących z Funduszu Promocji Kultury**.

WOKÓŁ SŁOMY I KWIATÓW – TRADYCJE LUDOWE NA LUBELSZCZYŹNIE

Głównym celem projektu **„Wokół słomy i kwiatów – tradycje ludowe na Lubelszczyźnie”**,

realizowanego w ramach programu EtnoPolska 2025 było pielęgnowanie i przekazywanie unikalnych umiejętności ludowego rękodzieła. Warsztaty poprowadziły Janina Wadowska i Wiesława Kucharzyk, znane z tworzenia wyjątkowych ozdób ze słomy i suchych kwiatów.

Działania podjęte w 2025 roku:

Między czerwcem a wrześniem zaprosiliśmy społeczność lokalną (3 szkoły podstawowe, 2 koła gospodyń wiejskich i osoby uczestniczące) do udziału w cyklu warsztatów prowadzonych przez miejscowe twórczynie ludowe – Janinę Wadowską i Wiesławę Kucharzyk. Tematami warsztatów było tworzenie ozdób ze słomy. Towarzyszyły im także spacerzy dotyczące miejscowej przyrody - fauny (prowadzenie Dawid Kaźmierczak) i flory (dr Joanna Sucholas).

Dofinansowano ze środków **Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego w ramach programu Narodowego Centrum Kultury EtnoPolska. Edycja 2025.**

WIANÓWKA

Projekt realizowany we współpracy z Fundacją Kultura Enter zakładał zapoznanie publiczności z zagadnieniami związanymi z wianem, czyli tradycyjną wyprawą dla panny młodej. Osoby uczestniczące w warsztatach miały okazję dowiedzieć się więcej o wianie i posagu, o tym, jak były ważne i co się na nie składało, a także mogli własnoręcznie wykonać konkretne przedmioty czy wspólnie pośpiewać.

Działania podjęte w 2025 roku

Zaprosiliśmy publiczność na spotkanie tematyczne z Mariolą Tymochowicz i na 65 warsztatów: haftowania ręcznika obrzędowego z Zofią Kaliszuk, druku na tkaninie z Grzegorzem Ciecką, haftowania kryzki z Anitą Rybą, wycinania szablonu z Paulą Krać, śpiewu z Agatą Turczyn i wykonywania koralów z Magdaleną Zaworską.

Projekt dofinansowano ze środków Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego pochodzących z Funduszu Promocji Kultury – państwowego funduszu celowego.

PROJEKT „#ZNAJDŹRZEMIEŚNIKA”

Projekt ten został zapoczątkowany w 2020 r. i składa się z dwóch elementów – mapy, na której można znaleźć rzemieślników i rzemieślniczki biorące udział w Jarmarku Jagiellońskim na przestrzeni lat, a także z filmów dokumentujących twórczość wybranych artystów i artystek ludowych.

Działania podjęte w 2025 roku

W sierpniu 2025 swoją premierę miał film o pani Janinie Wadowskiej z Annoboru, artystce ludowej tworzącej ozdoby ze słomy. W tym samym roku został też zarejestrowany materiał dotyczący państwa Lucyny i Edwarda Pikułów z Krasnegostawu – małżeństwa mistrzów wykonywania ozdób choinkowych. Autorem wszystkich filmów jest **Mateusz Borny**.

LETNIA SZKOŁA TRADYCJI

Projekt realizowany we współpracy z Fundacją Kultura Enter zakładający organizację intensywnych, specjalistycznych i trwających kilka dni warsztatów, w czasie których uczestnicy i uczestniczki zapoznają się dogłębnie z wybranym aspektem kultury tradycyjnej.

Uzupełnieniem cyklu zajęć jest wystawa oraz spotkanie tematyczne.

Działania podjęte w 2025 roku

W ubiegłym roku Letnia Szkoła Tradycji skupiła się na tańcu tradycyjnym i oferowała zajęcia dot. podstaw tańca, tańców podlaskich, biskupiańskich oraz kujawiaka.

ELEMENTARZ TRADYCJI

To wieloletnie działania dla najmłodszych. W ubiegłym roku przeniosły się do 10 lubelskich szkół podstawowych, by zaznajomić uczniów i uczennice z lokalnymi tradycjami związanymi z czasem bożonarodzeniowo-noworocznym.

Działania podjęte w 2025 roku

W grudniu zorganizowane zostały **cykle warsztatów** tworzenia ozdób ze słomy z Janiną Wadowską, budowania pajaków z Małgorzatą i Tomaszem Krajewskimi, dekorowania czapy Brodacza z Alicją Magierą, pokazy szopki z lalkami, wspólne śpiewanie z rodziną Butrynow, a także koncerty kolęd z Kapelą Bornego oraz grupami śpiewaczymi Dzikie Bez i Zielona Girlanda. Wstępy teoretyczne przed zajęciami przygotowała dr Katarzyna Kraczoń. W wydarzeniach tych wzięło łącznie udział ponad 550 uczniów i uczennic z 10 lubelskich szkół podstawowych. Dwie szkoły otrzymały także podłazniczki – świąteczne ozdoby, które były powszechne w czasach przed pojawieniem się choinki.

Projekt dofinansowano ze środków budżetu państwa, przyznanych przez Ministra Edukacji w ramach programu „Nasze tradycje”.

INNE WYDARZENIA

W 2025 roku odbyły się również:

- wystawa **„Łódź od kuchni / Słownik łodzianizmów”**, która odwiedziła nas dzięki uprzejmości Łódź Design Festiwal i Miejskiej Galerii Sztuki w Łodzi;
- warsztaty do wystawy: **„Czy łódzka kuchnia jest galanta?”** i **„Zeszyt łodzianizmów kuchni łódzkiej”** z Adrianą Usarek, haftowania makatek z Zofią Kaliszuk i introligatorskie z Alicją Magierą, w czasie których tworzyliśmy przepiśniki;
- koncert interaktywny **„Wszystko ptactwo tańczy”** Teatru Mozaika;
- **warsztaty śpiewu tradycyjnego** z Grodzieńszczyzny z Marcinem Lićwinko

(stypendium Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego);

- koncert „**Śpiew domu Brzozowych**” i warsztaty śpiewu tradycyjnego z Genowefą Lenarcik (stypendium Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego);
- spektakl pop-up „**Bezodnia**” i **warsztaty przestrzennej ilustracji** - oba przygotowane przez Adriannę Iwanęjkę;
- koncert „**Głosy przodków. Źródło**” duetu TUGŁOS, stworzonego przez Ewę Grochowską i Piotra Wróbla (stypendium z funduszu Unii Europejskiej NextGenerationEU w ramach Krajowego Planu Odbudowy).

PRACOWNIA WYDAWNICZA

Działalność Pracowni Wydawniczej obejmuje dwa podstawowe obszary aktywności: wydawnictwo oraz redakcję internetowego czasopisma „Kultura Enter”. Wydawnictwo Warsztatów Kultury wydaje obecnie trzy serie książek – Wschodni Express, Literary Eastern Express (LEE) oraz Zakotwiczone.

SERIA WYDAWNICZA WSCHODNI EXPRESS

Założeniem Wschodniego Expressu jest prezentacja polskim czytelnikom i czytelniczkom najnowszych tekstów literatury wschodnich sąsiadów Polski, poruszających najbardziej aktualne dla tych społeczeństw problemy. Projekt funkcjonuje całorocznie, ale jego punkt kulminacyjny następuje w lipcu podczas Festiwalu **Wschód Kultury – Inne Brzmienia**. W 2025 roku odbyło się to w dniach 3–6 lipca. Podczas Festiwalu Wschodni Express występuje jako osobny moduł literacki.

Działania podjęte w 2025 roku

Najważniejszym rezultatem ubiegłorocznej edycji były premiery książkowe i spotkania literackie z autorami i autorkami oraz tłumaczami i tłumaczkami. Przygotowaliśmy także wystawę ilustracji wileńskiej artystki. W lipcu w ramach festiwalu odbyły się 3 premiery książek i 2 premiery audiobooków. Tym razem nowości stanowiły wydania z literatury litewskiej, ukraińskiej, chorwackiej i pogranicza rumuńsko-węgierskiego.

Wydane książki

- „**Mój pierwszy schron**” Igora Pomierancewa w tłum. Zbigniewa Dmitrocy,
- „**Lista obecności**” Birute Jonuškaite w tłum. Agnieszki Rembiałkowskiej,
- „**Solea Minor**” Evelin Marton w tłum. Daniela Warmuza.

Ponadto wzięliśmy udział w **Targach Książek w Wilnie, Niemczech** oraz w **Warszawie**, podczas których udało się nawiązać kontakty z partnerami – wydawcami i dyplomatami litewskimi oraz ukraińskimi.

LITERARY EASTERN EXPRESS (LEE)

Projekt ma na celu promowanie literatury, kultury i sztuki Europy Wschodniej poprzez publikację wysokiej jakości dzieł literackich współczesnych autorów i autorek ukraińskich. Publikacje zostały wydane w formie drukowanej, jako e-booki oraz audiobooki.

Chcemy zapoznać polskich czytelników i czytelniczki z nieznaną wcześniej na naszym rynku literaturą ukraińską oraz wspierać kulturową i językową różnorodność.

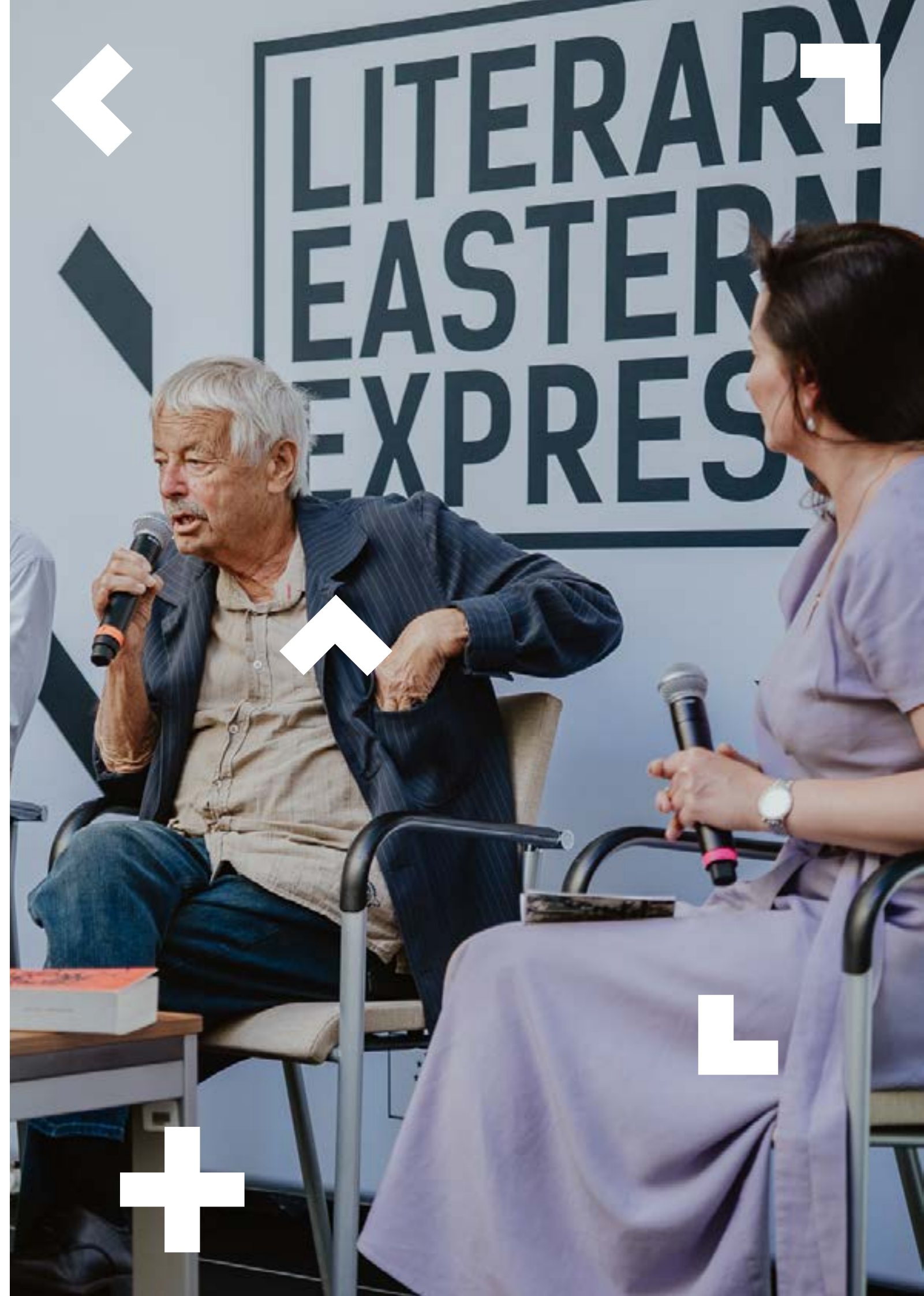
Jednym z ważnych aspektów projektu jest podniesienie rangi tłumacza i tłumaczki jako tzw. drugiego autora i autorki. W wyborze znajduje się poezja, proza, literatura dziecięca, młodzieżowa i komiksy.

Działania podjęte w 2025 roku

W ramach projektu ukazały się następujące tytuły:

- „**Kotek, Kogutek, Szafka**” Ołeksandra Mycheda w tłum. Andrija Saweńca;
- „**Gwiazdozbiór kury**” Sofiji Andruchowycz w tłum. Andrija Saweńca;
- „**Ta Maja, co filmy kręciła**” Oksany Łuszczewskiej w tłum. Wiry Romanyszyn;
- „**Tom & Tom**” Wasyla Słapczuka w tłum. Haliny Surowiec;
- „**Jak zostałam świętą**” Tani Malarczuk w tłum. Anny Łazar.

Dofinansowano w ramach programu Unii Europejskiej „Kreatywna Europa” (obszar grantowy: Wsparcie obiegu literatury europejskiej) oraz dotacji celowej z Urzędu Miasta Lublin.

SERIA WYDAWNICZA ZAKOTWICZONE

To zainicjowana w 2021 r. seria wydawnicza Warsztatów Kultury, w ramach której wydajemy dzieła autorów i autorek zakotwiczonych w lokalnej lub regionalnej tożsamości kulturowej, często przekraczającej granice państwowe.

Działania podjęte w 2025 roku

Podczas festiwalu Wschód Kultury – Inne Brzmienia premierę miała antologia „Obrazki filozoficzne” (autor zbiorowy).

MAGAZYN KULTURA ENTER

W nieregularniku internetowym Kultura Enter autorki i autorzy opowiadają o aktualnych sprawach społecznych. Zainteresowania skupiają się wokół sztuki współczesnej, kultury tradycyjnej, dizajnu, społeczeństwa, historii, mediów, przekładów czy polityki. Pisząc o najpilniejszych i uniwersalnych sprawach, pismo odpowiada na zapotrzebowanie czytelników i czytelniczek oraz

twórców i twórczyń, a także nieodpłatnie wspiera patronatem medialnym.

Działania podjęte w 2025 roku

- Opublikowaliśmy **4 numery czasopisma**, w tym jeden tematyczny poświęcony aktualnym wydarzeniom społeczno-politycznym w Gruzji;
- Zorganizowaliśmy 2 zbiórki charytatywne dla poety i artysty charkowskiego Serhija Żadana oraz Charkowa – miasta partnerskiego Lublina;
- Zaprośmy miłośników i miłośniczki literatury na **benefis z okazji urodzin Bohdana Zadury** z koncertem Jurija Andruchowycza i wrocławskiej grupy Karbido pt. **„Radio noc”**;
- Zorganizowaliśmy **„Migracje w literaturze”** – spotkanie z dr. Ryszardem Kupidurą;
- Obchodziliśmy Światowy Dzień Książki i Praw Autorskich. Z tej okazji przygotowaliśmy spotkanie promujące czytelnictwo i działania wydawnicze Warsztatów Kultury w Lublinie we współpracy z księgarnio-kawiarnią Między Słowami;
- Zorganizowaliśmy **„Przez noc”** i inne historie – spotkanie z czeskim pisarzem Jaroslavem Rudišem wokół jego książki;

- Uczestniczyliśmy w cyklu wydarzeń pt. **„Oddech wolności. »Kultura« paryska w Lublinie”** we współpracy z Pracownią Badań nad Instytutem Literackim w Paryżu (UMCS), Instytutem Europy Środkowej oraz Teatrem Starym w Lublinie;
- Prezentowaliśmy naszą działalność wydawniczą pod kątem wydań i przekładów z j. jidysz w ramach konferencji **„Shtetl Routes Network Incubator”** (współpraca z Ośrodkiem „Brama Grodzka – Teatr NN”);
- Byliśmy współorganizatorem spotkania literackiego z uznanymi poetkami – artystkami ukraińskimi we współpracy z wydawnictwem **„Pogranicze”** (Sejny);
- Zaprośmy na wystawę Roberta Zająca pt. **„Tytuł oryginału. Literackie fronty Wschodniego Expressu”** poświęconą typografii serii Wschodni Express;
- Zorganizowaliśmy benefis urodzinowy prof. Jadwigi Mizińskiej oraz premierę książki pt. **„Obrazki filozoficzne”** w Dworku Kościuszków (współpraca z UMCS);
- Patronowaliśmy wielu wspaniałym inicjatywom kulturalnym przez cały rok 2025.

ECHO LITER

Echo Liter to całoroczny projekt, którego celem jest promocja czytelnictwa poprzez wielozmysłowe doświadczenie literatury i ukazanie jej związków z innymi dziedzinami sztuki, zwłaszcza dźwiękiem. Działania obejmowały spotkania autorskie, warsztaty literackie, wystawy oraz działania edukacyjne.

Działania podjęte w 2025 roku

Zaprośmy publiczność na sześć inspirujących spotkań:

- **„Spotkanie o Puszczy Białowieskiej”** z udziałem Izabeli Dłuzyk i Doroty Borodaj;
- **„Spotkanie o Rzekach”** z Maciejem Robertem i Michałem Zygmuntem;
- **„Spotkanie o górach”** z Piotrem Trybalskim i Tomaszem Mirtem wokół postaci Andrzeja Zawady;
- **„Spotkanie o morzu”** z udziałem Justyny Czechowskiej oraz Marcina Dymitera. Punktem wyjścia była antologia „Mistrzowie opowieści. O morzu”;
- **„Droga”** z udziałem Bartosza Józefiaka i Agaty Stanisławskiej w oparciu o książkę „Wszyscy tak

jeżdżą” oraz projekt „3 square metres”;

- **„Miasta Turcji”** z udziałem Marceliny Szumer-Brysz i Rafała Kołackiego.

Zorganizowaliśmy cztery spotkania związane z warsztatem literackim:

- **Warsztaty krytyki literackiej z Wojciechem Szotem;**
- **Warsztaty reportażu z Magdaleną Kicińską;**
- **Warsztaty eseistyki z Olgą Drendą;**
- **Warsztaty poezji z Dagmarą Świerkowską.**

W ramach projektu **Echo Liter** można było zobaczyć dwie wystawy

- **„Oceń książkę po okładce”** – prezentacja okładek książek i czasopism niszowych wydawnictw (ArtRage, Tajfuny, Filtry, Pismo).
- **„Złote Rewersy”** – wystawa łącząca poezję i sztuki wizualne oparta na wierszach sześciorga poetek i poetów (Sara Akram, Opal Ćwikła, Ivan Davydenko, Jadwiga Graboś, Aleksandra Kanar, Maciej Tuora) oraz kolażach Kolektywu [ZOBACZ JAK] (Paulina Mazurek, Michał Tokarz). **Wystawa** kładła szczególny nacisk na dostępność – teksty w czarnodruku i alfabecie Braille’a oraz interpretacje w PJM prezentowane również podczas wernisażu.

Projekt dofinansowany ze środków Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego pochodzących z Funduszu Promocji Kultury – państwowego funduszu celowego.

WYDARZENIA MIĘDZYDZIAŁOWE

SPRAWUNKI

Sprawunki to grudniowe, jednodniowe targi dedykowane twórczości lubelskich i polskich projektantów i projektantek, odbywające się w formie prezentowego last minute. W ramach wydarzenia, w przedświątecznej atmosferze zbudowanej poprzez specjalną aranżację siedziby Warsztatów Kultury, można było zgromadzić naprawdę niebanalne drobiazgi pod choinkę.

Na stoiskach znalazły się przedmioty produkowane w pojedynczych egzemplarzach

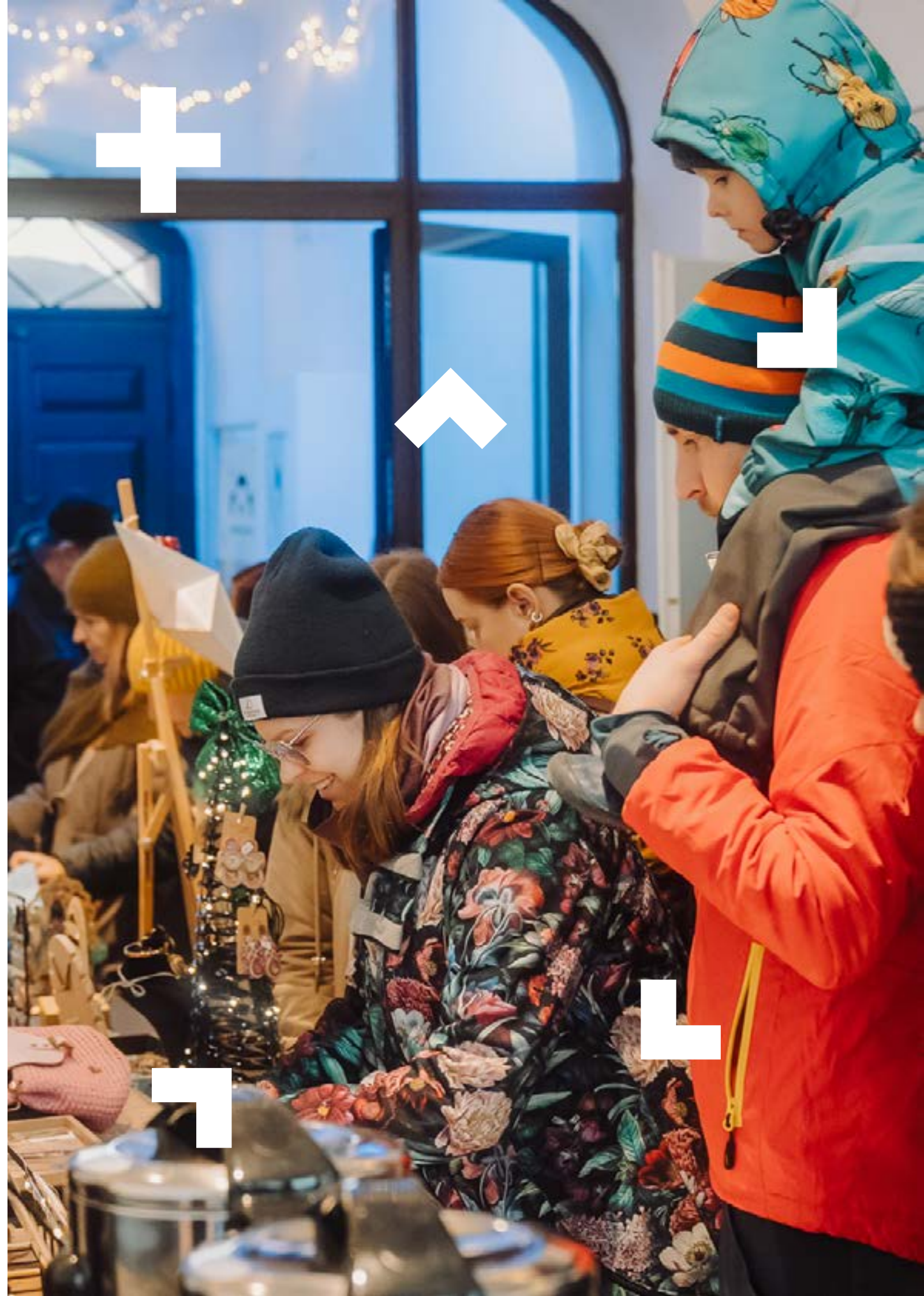
lub bardzo krótkich seriach, które zostały wymyślone i wykonane lokalnie przez osoby kreatywne. W ten sposób już po raz ósmy pokazaliśmy mieszkańcom Lublina, że w naszym mieście i regionie mieszka i tworzy ogromna grupa utalentowanych twórców i twórczyń, często schowanych w internecie lub w czeluściach mieszkań i pracowni. **Sprawunki** – Targi Wyjątkowych Rzeczy to także kolejna próba mapowania i sieciowania lubelskiego sektora kreatywnego, aby jak najlepiej zrozumieć jego potrzeby oraz móc go skutecznie wspierać i promować na arenie nie tylko lokalnej.

Działania podjęte w 2025 roku

Podczas 8. edycji **Sprawunków** zaprezentowaliśmy autorskie prace 30 twórców i twórczyń, wyłonionych spośród aż 120 zgłoszeń. Wybraliśmy projekty, które najbardziej urzekły swoją wyjątkowością. Nasze badania pokazały, że w 2025 roku odwiedziło nas około 2500 kupujących. **Sprawunkom** towarzyszyła wyjątkowa sesja fotograficzna w stylu retro przed obiektywem Romana Krawczyńskiego. Na każdego, kto wpadł na **Sprawunki**, czekało ciepłe powitanie od zespołu wolontariackiego, który tego dnia pracował w świątecznych czapkach i opaskach.

JARMARK ŚWIĄTECZNY

Jarmark Świąteczny w Lublinie rozgościł się na Rynku Starego Miasta między **18 a 21 grudnia 2025** roku. W ramach **Festiwalu Bożego Narodzenia** wokół Trybunału Koronnego stanęło 20 drewnianych domków, w których swoją ofertę zaprezentowało blisko 30 wystawców – w tym lokalne rzemiosło, twórczość ludowa i regionalne produkty. Świąteczny klimat dopełniały instalacje artystyczne oraz aromatyczna strefa gastronomiczna. Ważną częścią programu były bezpłatne, otwarte warsztaty rękodzielnicze prowadzone przez mistrzów i mistrzynie tradycji dla osób w każdym wieku. Na publiczność czekały też liczne animacje, w tym Strefa Gwiazdkowych Warsztatów oraz **Chata Brodacza** przybliżająca regionalne obrzędy. Ulice animowały parady kolędnicze, widowiska szopkowe oraz występy teatralno-etnograficzne. Całość zwieńczyło wspólne kolędowanie i koncerty w sercu miasta. Wszystkie wydarzenia miały charakter otwarty, sprzyjając świątecznej integracji osób mieszkających w Lublinie oraz turystów.

NAGRODY

- Iwona Boruszkowska, tłumaczka książki „Czar Maroka” Sofii Jabłońskiej, została laureatką **Nagrody Krakowa Miasta Literatury UNESCO**.
- Nominacja „Czasu Miedzi” Slobodana Šnajdera, w tłumaczeniu Sinišy Kasumovicia, do pierwszej edycji **Nagrody Lublin Miasto Literatury**.
- Książka „Autoportret w postaci pestki awokado” Julii CimaŃejewej w tłumaczeniu Bohdana Zadury znalazła się wśród finalistów **Nagrody Ossolineum za Przekład Poetycki 2025**.

AUTORZY I AUTORKI SPRAWOZDANIA

Pracownia Edukacji i Animacji Kultury:

Anna Gładysz-Jasińska – kierowniczka
Joanna Wawiórka-Kamieniecka
Marzena Bielecka
Sylwia Stelmaszczuk
Magdalena Linkowska

Pracownia Kultury Aktualnej:

Agnieszka Wojciechowska – kierowniczka
Rafał Chwała
Agata Sztorc-Gromaszek
Roman Krawczenko

Pracownia ds. Kultury i Sztuki Ludycznej:

Iwona Kornet – kierowniczka
Marcelina Gzyl

Pracownia ds. Kultury Tradycyjnej:

Karolina Waszczuk – kierowniczka
Agata Turczyn
Magda Zaworska

Pracownia Wydawnicza:

Aleksandra Zińczuk
Przemysław Głuchowski
Olga Maciupa
Janusz Waszkiewicz

Fotografie:

Magda Boruch s. 4, 8, 25, 28, 30, 43, 46
Kat Kubiak s. 9, 24, 31, 33, 42, 48
Emma Orpik s. 17, 20, 21, 39
Marcin Butryn s. 12, 13, 16
Wiktoria Żukowska s. 5
Bartek Żurawski s. 36
Grzegorz Chweseewicz s. 37

Redakcja tekstów:

Paulina Skipirzepa-Kamińska
Monika Majewicz

Skład:

Danuta Macieszko

WARSZTATY KULTURY

Warsztaty Kultury w Lublinie
ul. Grodzka 5a i 7, 20-112 Lublin

sekretariat@warsztatykultury.pl
tel. 81 533 08 18

